

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain muuttamisesta

5§ Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi.

Hyvinvointialueen on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueen vanhusneuvosto on otettava mukaan tämän lain 5 §:ssä tarkoitetun suunnitelman valmisteluun ja 6 §:ssä tarkoitettuun arviointiin.

Johdanto

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma laaditaan vuosiksi 2024-2025, suunnitelma rakentuu osaksi Pohjois-Savon hyvinvointisuunnitelmaa siten, että ikääntyneiden yhteisessä osiossa keskitymme

- **Palvelujärjestelmän kehittämislinjauksiin linjauksiin ikääntyneen väestön osalta**
- **Hyvinvointialueen palvelustrategiaan**
- **Ikääntyneiden palvelustrategiaan**
- **Palvelulupaukseen**
- **Kehittämistavoitteisiin nimen omaan hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta**
- **Seurantaan ja tavoitemittaristoon**

Lähtökohta

Omannäköinen ja hyvinvoiva elämä toimintakyvyn ja terveyden rajoissa on pitkälti myös ikääntyneestä itsestään ja hänen valinnoistaan kiinni.

Ikääntyneiden hyvä arki ja elämä ei ole ensisijaisesti kiinni sote-palveluista, vaan

- esteettömästä ja viihtyisästä asumisesta, mielekkästä tekemisestä, yhteisöllisyydestä, turvallisuuden tunteesta,
- harrastemahdollisuuksista ja monista muista kuntien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden tarjoamista mahdollisuuksista.

Suunnitelma on laadittu Pohjois-Savon hyvinvointialueen virkamiesvalmistelun ja vanhusneuvoston kanssa yhteistyössä

Kansallinen ohjaus 1/3

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmassa ja siihen liittyvissä suunnitelmissa laadittaessa on huomioitu Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2020 julkaisema Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palveluiden parantamiseksi 2020-2023. Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat:

- Iäkkäiden toimintakyvyn edistäminen
- Vapaaehtoistyön lisääminen
- Digitalisaation ja teknologioiden hyödyntäminen
- Asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen
- Palveluiden tuottaminen ja järjestäminen
- Asiakaslähtöisyys lähtökohtana (asiakas- ja palveluohjaus)
- Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä palveluiden laadun varmistaminen

Kansallinen ohjaus 2/3

Sosiaali- ja terveysministeriön Kansallisessa ikäohjelmassa vuoteen 2030 pitkän aikavälin tavoitteena on väestön ikääntymiseen varautuminen laaja-alaisesti ja kestävästi.

Ikäohjelman kuusi vaikuttavuustavoitetta ovat:

- 1) Ikääntyvien työkäisten työkyky on parantunut ja työurat ovat pidentyneet,
- 2) Iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään.
- 3) Vapaaehtoistyöllä on vakiintunut asema ikääntyvässä yhteiskunnassa
- , 4) Digitalisaatio ja uudet teknologiat ovat lisänneet hyvinvointia,
- 5) Asuminen ja asuinympäristöt ovat ikäystävällisiä,
- 6) Palvelut toteutetaan sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

Kansallinen ohjaus 3/3

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmassa ja siihen liittyvissä suunnitelmissa on huomioitu

- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi sekä ikääntyneen sosiaali- ja terveystalviteista (2. luku 4§ ja 2 luku 5§).
- Valtioneuvoston julkaisu ja 2021:27 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, Toimeenpanosuunnitelmaa.
 - Toimeenpanosuunnitelmassa linjataan niitä toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus saadaan vähenemään vuoteen 2030 mennessä.
 - Kaikille mahdollisuus osallisuuteen
 - Hyvät arkiympäristöt
 - Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut
 - Päätöksenteolla vaikuttavuutta

Toimintaympäristö

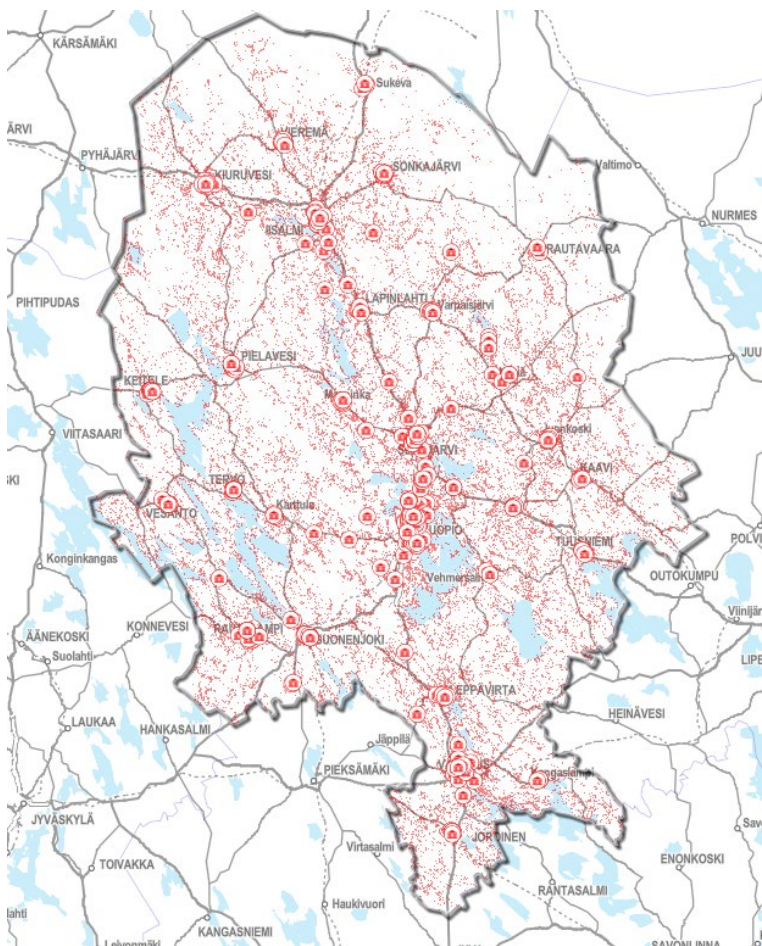

**Toimintaympäristön
muuttuessa
palvelujärjestelmän
uudistaminen on
välttämätöntä.**

– Henkilöstön riittävyys, talouden
tasapainottaminen ja kasvava palvelutarve
haastavat nykyjärjestelmää.

Palveluverkon nykytila, väestömuutos ja -ennuste

454 Palvelupistettä
245 687 Asukasta
 muutos 10v: **-3 %** ennuste 10v: **-3 %**

13 805 0-6 -vuotiasta
 muutos 10v: **-22 %** ennuste 10v: **-6 %**

14 947 7-12 -vuotiasta
 muutos 10v: **-5 %** ennuste 10v: **-19 %**

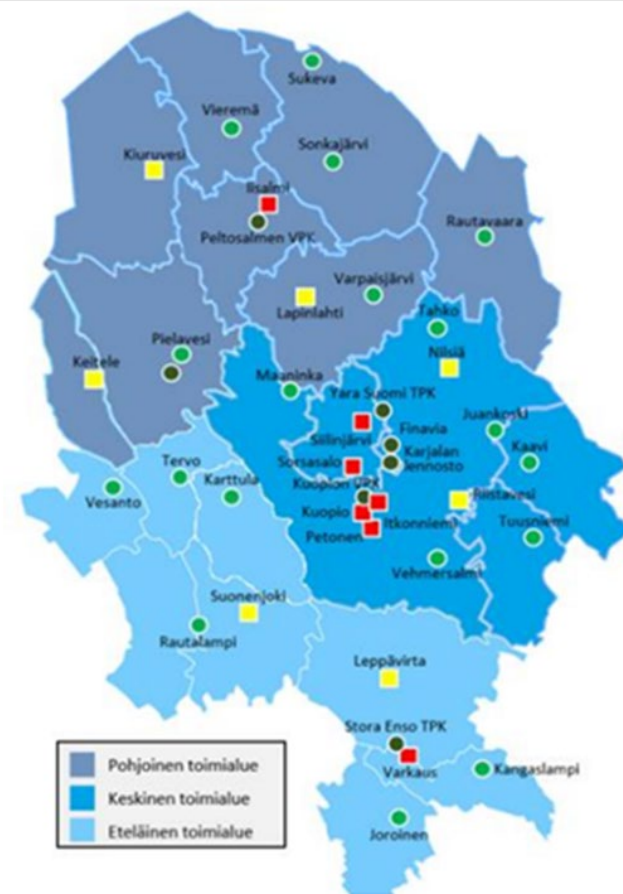
7 894 13-15 -vuotiasta
 muutos 10v: **-3 %** ennuste 10v: **-24 %**

7 913 16-18 -vuotiasta
 muutos 10v: **-10 %** ennuste 10v: **-11 %**

67 630 Eläkeikäistä (65+ v)
 muutos 10v: **+24 %** ennuste 10v: **+10 %**

31 503 Vanhusta (75+ v)
 muutos 10v: **+24 %** ennuste 10v: **+33 %**

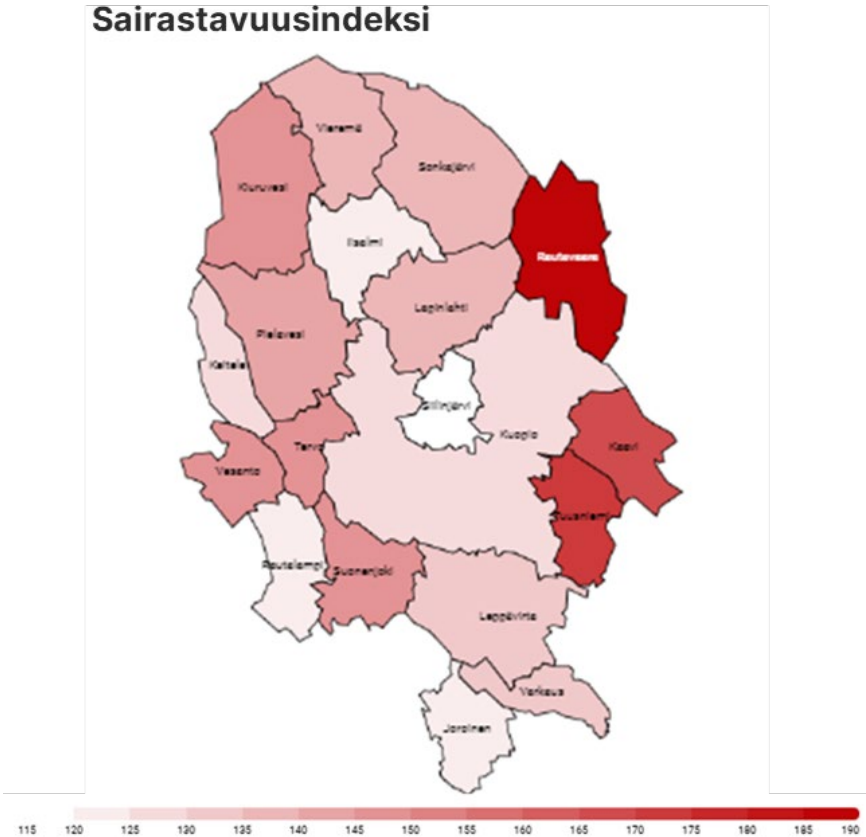
Pelastuslaitoksen toimipisteet

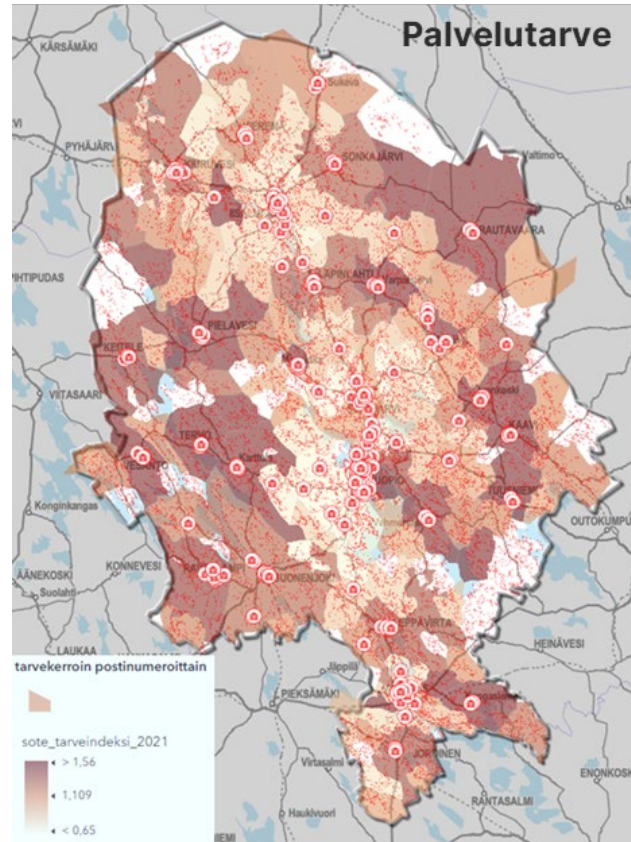
Palvelutarve, sairastavuus ja huoltosuhde

Sairastavuusindeksin korkeimmilla alueilla on palvelutarve myös korkea. Alueet ovat pääosin vanhusväestöön painottuvia, harvaan asuttuja alueita. Taloudellinen huoltosuhde on korkea samoilla alueilla.

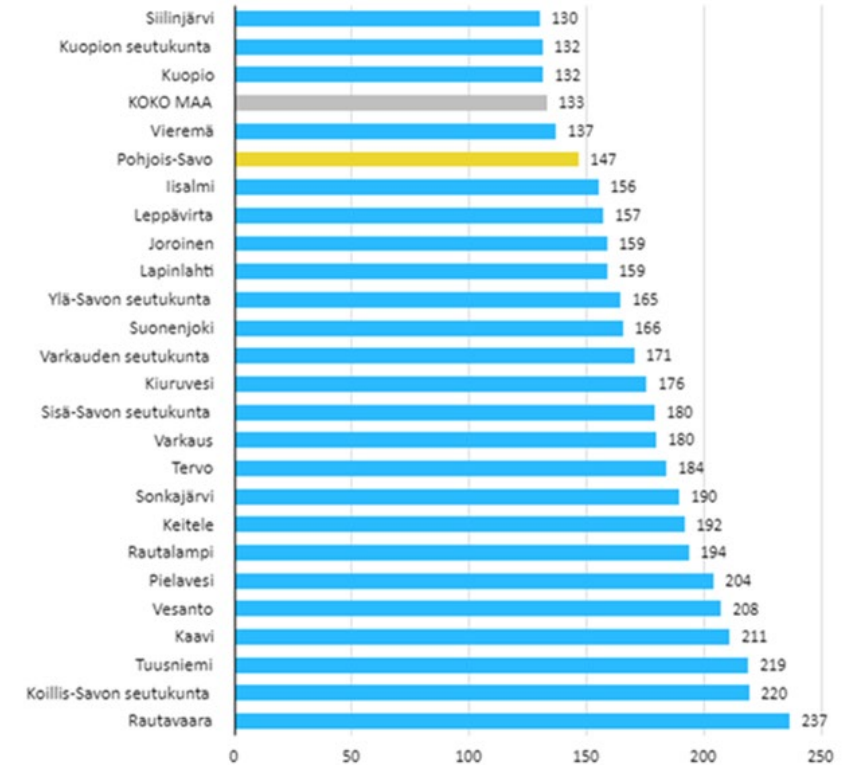
Sairastavuusindeksi

Palvelutarve

Taloudellinen huoltosuhde vuonna 2021

Palvelutarpeen kehitysennuste 2040

Erikoissairaanhoito

Erikoisaloittain tarve vaihtelee

- Käyntien määrä vähenee n. 5%
- Hoitopäivien määrä vähenee n. 1%

Perusterveydenhuolto

Palvelutarve kasvaa keskimäärin n. 1 %

- Palvelutarve kasvaa keskisellä alueella voimakkaammin +12%, koillisella alueella hieman +3 %
- Muilla alueilla palvelutarve vähenee 8-11%

Hammaslääkärikäynnit vähenevät n. 21 %

Ikääntyneiden palvelut

Ympäri vuorokautinen asuminen kasvaa 68 %

- Keskisellä alueella eniten +86%, läntisellä alueella vähiten +45%

Kotihoidon palvelutarve on korkeimmillaan v.2035, jonka jälkeen palvelutarve alenee

- +61 % (n. 78% v. 2035)
- Korkein palvelutarpeen kasvu keskisellä alueella +96%

Sosiaalihuolto

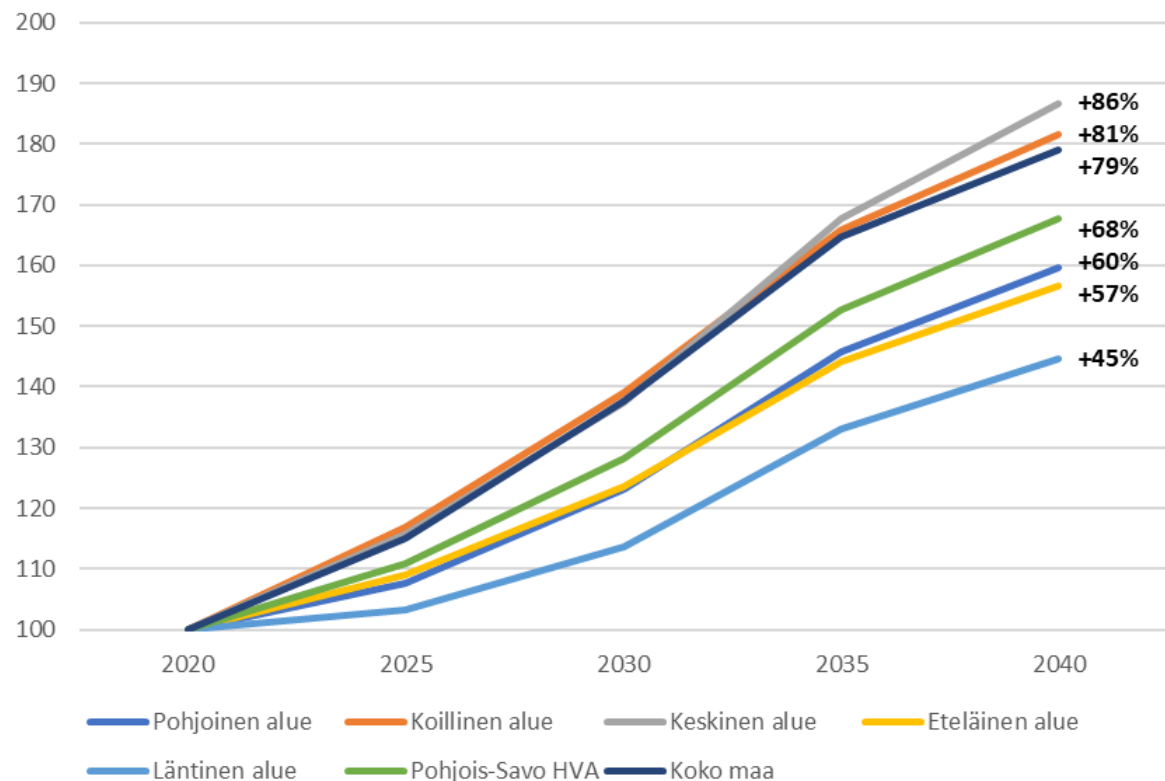
Palvelutarve vähenee n. 5%

- Arvio perustuu tarvetekijöihin: ikään ja eri sairauksien esiintymiseen liittyvät tekijät
- Sosiaalihuollon palvelutarve
- Vanhustenhuollon palvelutarve

Tehostetun palveluasumisen ja kotihoidon ennusteet

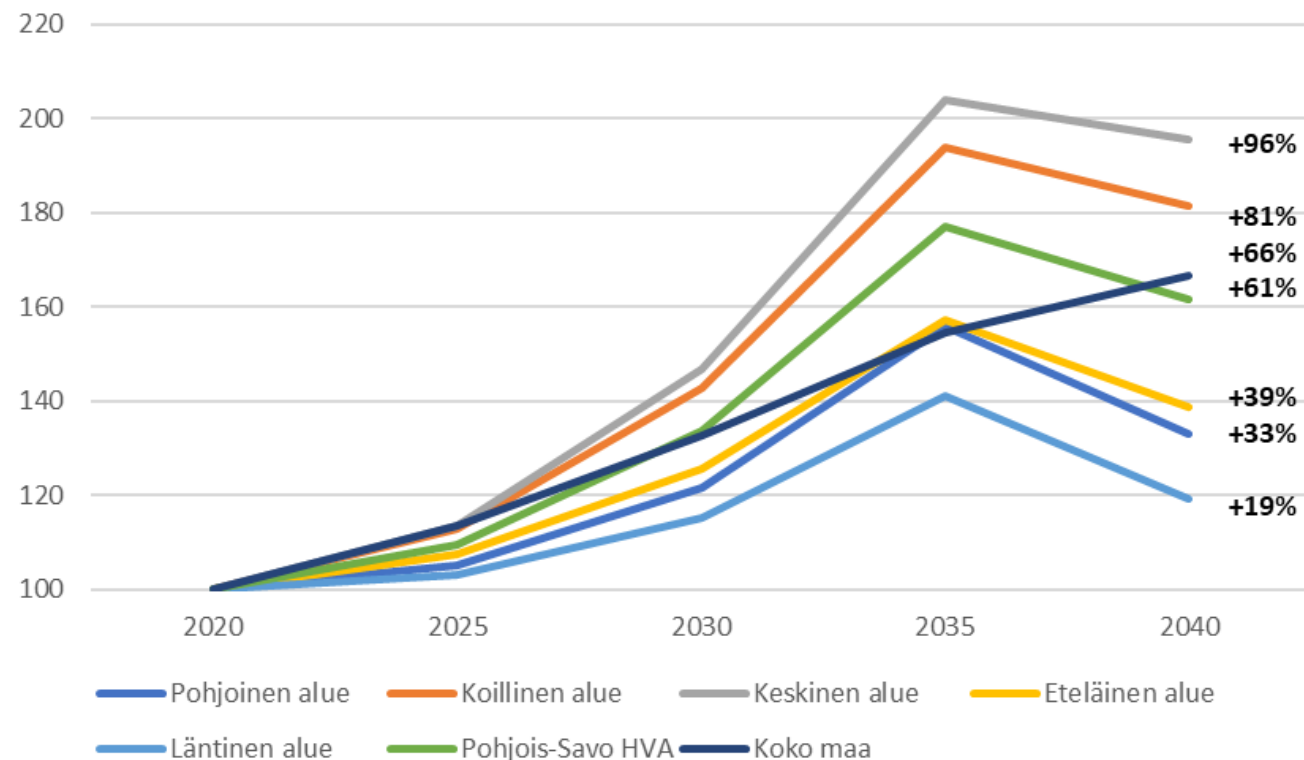
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen tarve

Tarve vakioitu 2020 asukasrakenteen perusteella

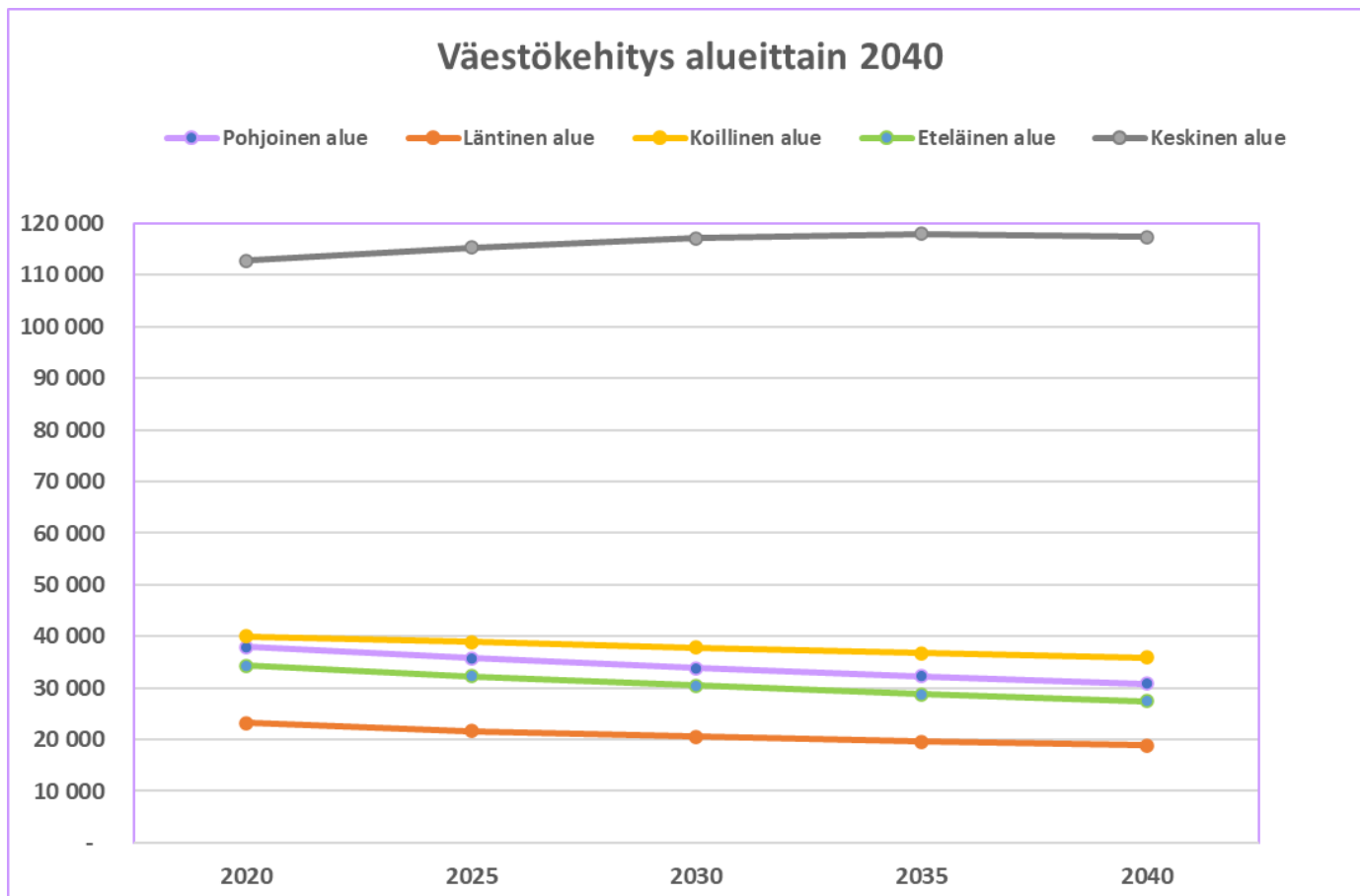

Kotihoidon tarve

Tarve vakioitu 2020 asukasrakenteen perusteella

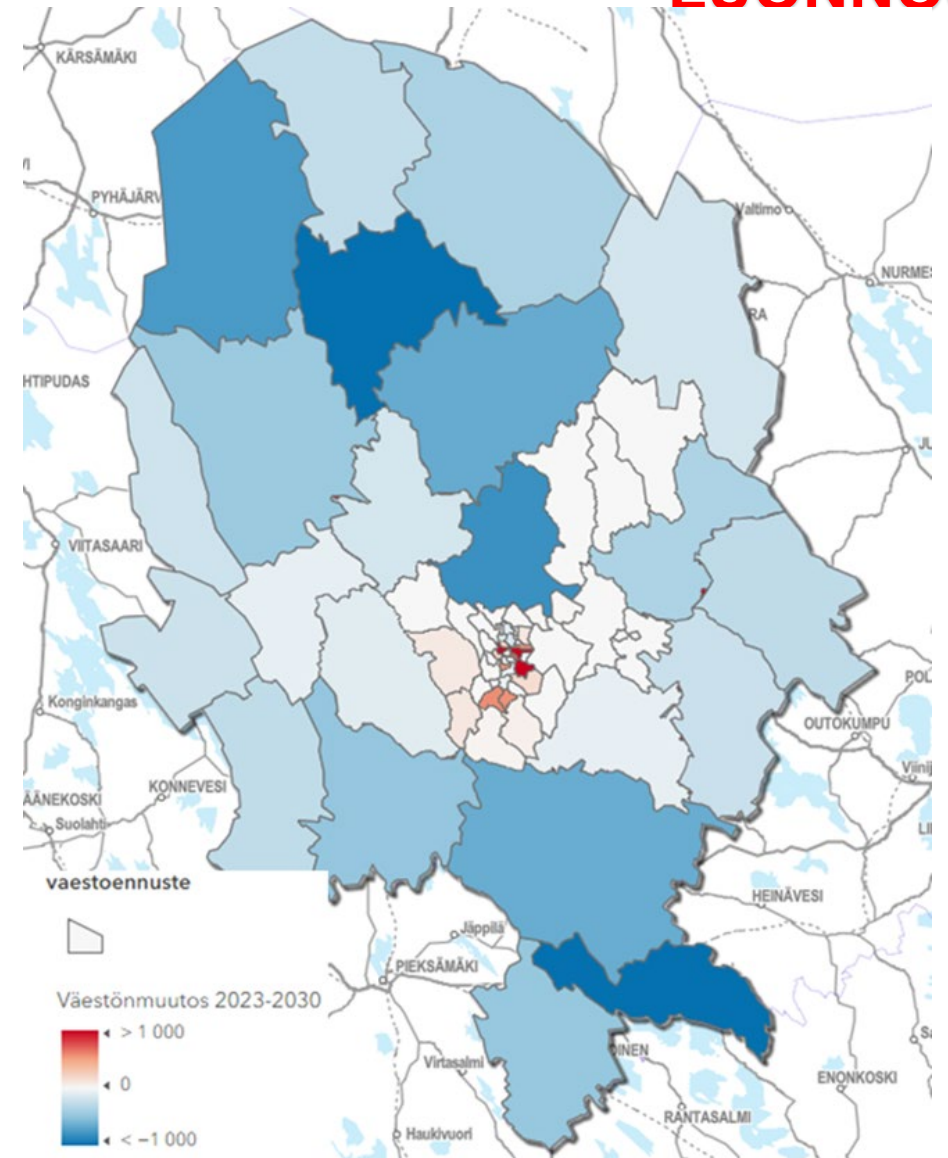
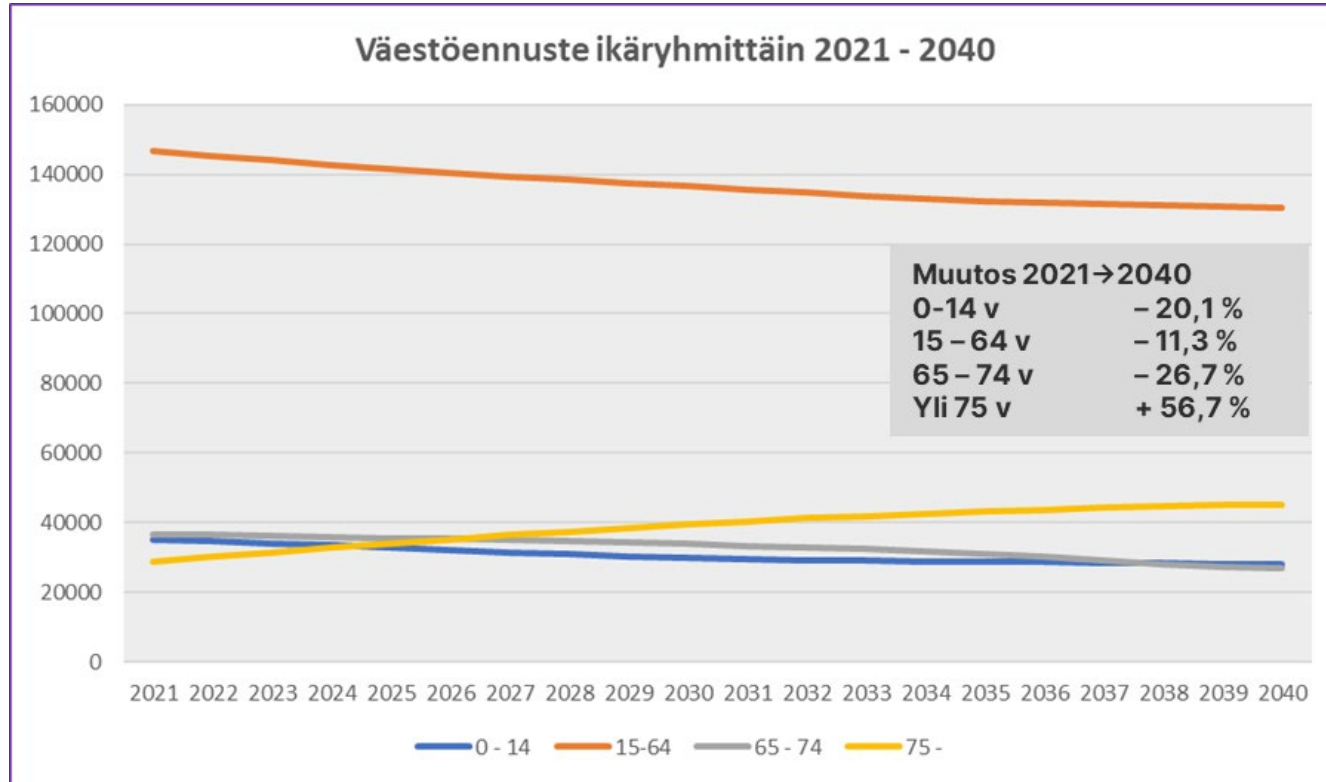

Väestöennuste 2040

	2020	2025	2030	2035	2040
Ylä-Savon alue	37902	35725	33868	32208	30756
Iisalmi	21124	20296	19508	18730	18013
Kiuruvesi	7854	7215	6695	6253	5868
Sonkajärvi	3841	3497	3248	3050	2882
Rautavaara	1561	1408	1287	1202	1137
Vieremä	3522	3309	3130	2973	2856
Sisä-Savon alue	23154	21694	20562	19614	18849
Karttula•	3219	3270	3292	3293	3287
Keitele	2155	1971	1836	1719	1616
Pielavesi	4321	3943	3633	3403	3220
Tervo	1503	1422	1368	1310	1259
Vesanto	1972	1780	1636	1525	1435
Rautalampi	3053	2820	2639	2496	2390
Suonenjoki	6931	6488	6158	5868	5642
Kuopion alue	112814	115371	117176	117928	117433
Kuopio•	103302	106605	108940	110106	109927
Tuusniemi	2433	2207	2058	1950	1873
Kaavi	2807	2529	2347	2204	2105
Juankoski•	4272	4030	3831	3668	3528
Siilinjärven alue	40026	38961	37844	36788	35920
Siilinjärvi	21251	20741	20136	19518	19038
Lapinlahti	9358	8840	8388	8023	7726
Maaninka•	3475	3469	3451	3426	3396
Nilsjä•	5942	5912	5869	5821	5760
Keski-Savon alue	34369	32242	30400	28817	27455
Leppävirta	9402	8891	8440	8073	7770
Varkaus	20278	19021	17961	17027	16201
Joroinen	4689	4330	3999	3717	3484

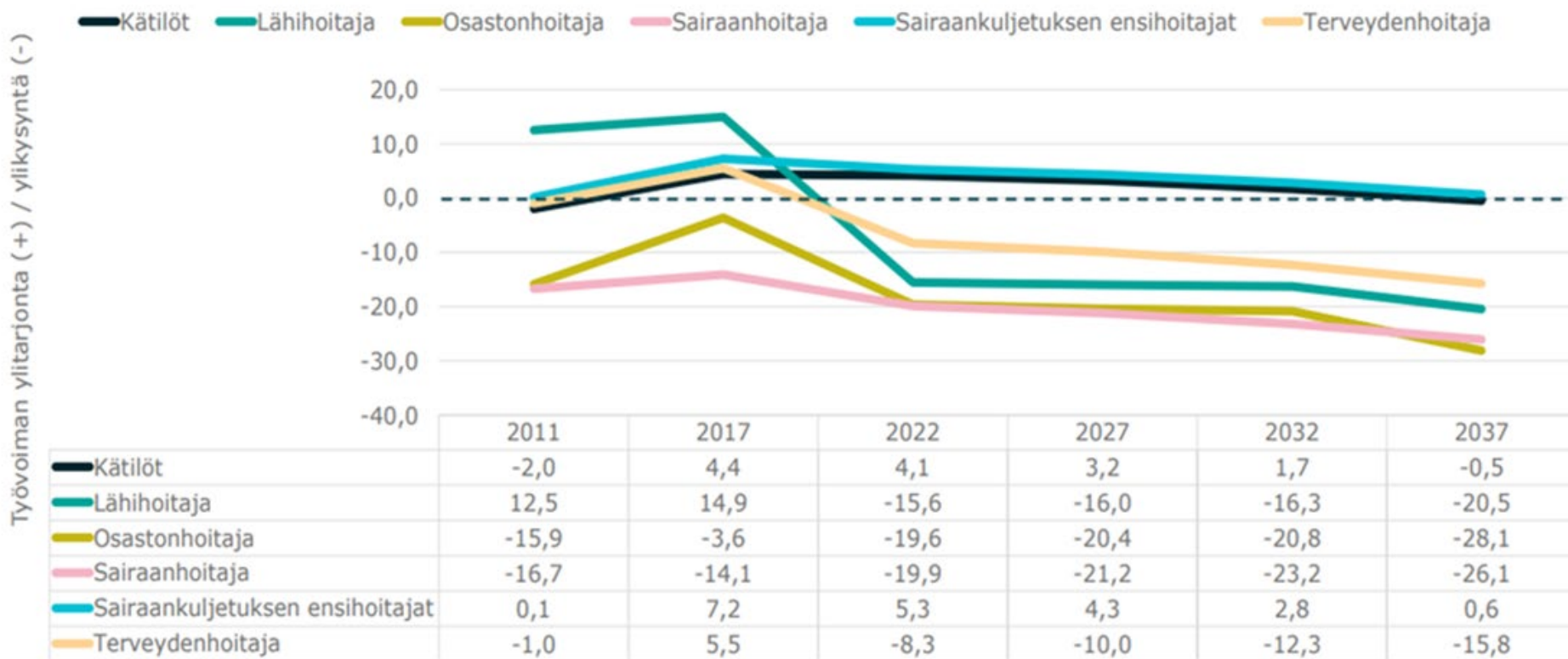
Väestöennuste ikäryhmittäin

Kuntasektorin työvoimatarpeet, ennuste 2032: Hoitohenkilökunta, Pohjois-Savo

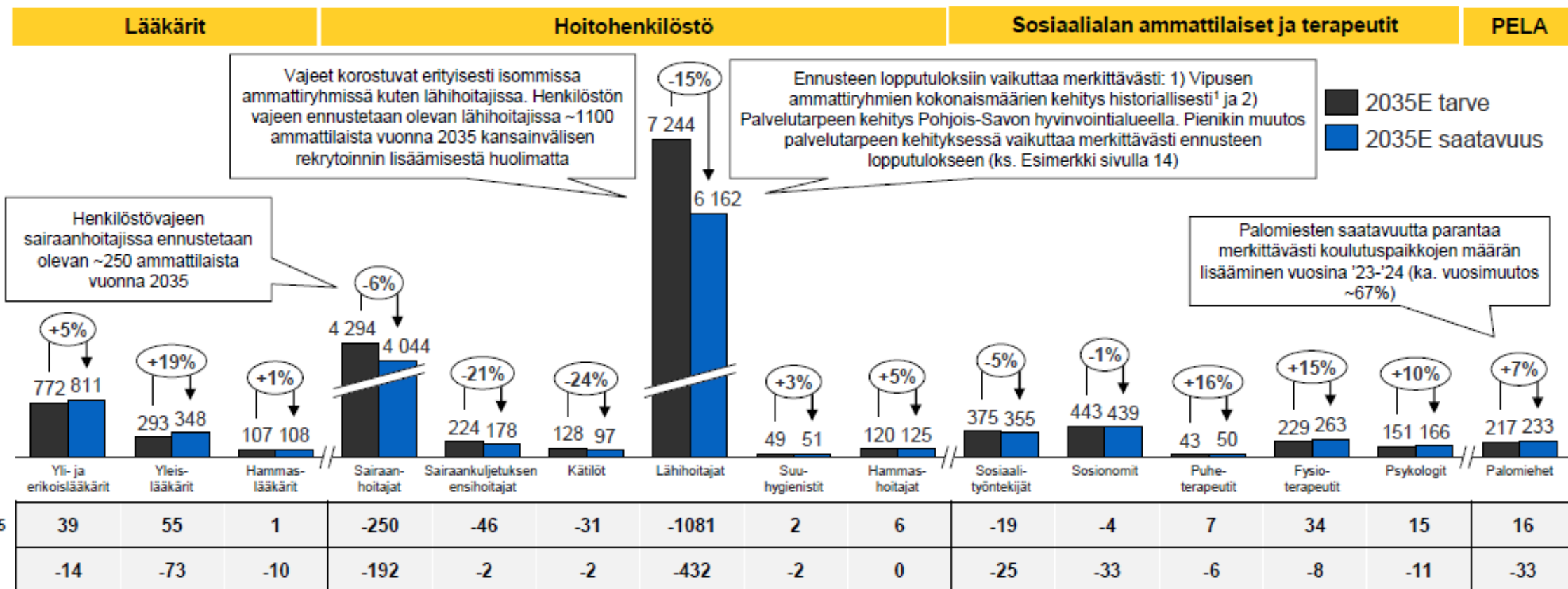

Ammattinimikkeen ylitarjonta / ylikysyntä 2011 - 2040 (indeksi)
Hoitohenkilökunta, Sopimusala KVTES, Pohjois-Savo
Indeksiluku kuvaa työvoiman ylitarjontaa/ylikysyntää.

Ennusteen mukaan vuonna 2035 PSHVA:lla on pulaa ammattilaisista erityisesti hoitohenkilöstön ja osittain sosiaalityöntekijöiden osalta; toisaalta osassa ammattiryhmiä vajetta ei ennusteta esiintyvän

Pohjois-Savon hyvinvointialue: sote- ja pelastustoimen henkilöstön tarpeen ja saatavuuden kohtaaminen 2035E

1) Erityisesti fysio- ja puheterapeuttien sekä yleislääkärien ennusteeseen liittyy epävarmuutta ja vaje voi todellisuudessa olla suurempi. Henkilöstön saatavuuden ennuste perustuu osittain Vipusen henkilöstömäärien historialliseen kehitykseen, joissa historiallinen kasvu on ollut voimakasta kyseisissä ammattiryhmissä (keskiarvoinen vuosimuutos kyseisissä ammattiryhmissä ~3-4% vuosina 2017-2021), mikä parantaa ennustetta fysio- ja puheterapeuttien sekä yleislääkärien osalta. Lähteet: NHG analyysi

Palvelukuvakset

Palvelukuvaukset

Vuodeosastopalvelut

Kuopioon syntyy terveydenhuollon vuodeosastotoiminnan osalta integroitu kokonaisuus KYS Uusi Sydän, jossa vuodeosastoyksiköt keskittyvät terveyden- ja sairaudenhoitoon sekä näihin kiinteästi liittyvän kuntoutustoiminnan tuottamiseen. Osastoilla ei pääsääntöisesti odoteta pääsyä muihin yksiköihin.

Hyvinvointialueen osastokokonaisuutta hyödynnetään eri osastoja profiloiden. Parantumattomasti sairaiden sekä saattohoidossa olevien potilaiden hoitoa on mahdollista sovittaa yhteen ja kehittää koko hyvinvointialueella.

Osa kiinteistä vuodeosastopaikoista korvautuu uusilla toimintamalleilla, erityisesti liikkuvalla sairaalalla.

Jatkoarvioitavana mahdollisuutena nähdään potilashotelli-toimintamalli, joka tukeutuu polikliinisiin palveluihin ja liikkuvaan sairaalaan.

Potilashotelli voisi palvella monia potilasryhmiä (esim. synnyttäjät, pitkistä matkasta tulevat syöpäpotilaat, hyvinvointialueen reuna-alueilla asuvat omatoimiset potilaat, jotka tarvitsevat antibiootti- tai haavahoitoa useita kertoja päivässä eikä liikkuva sairaala ole mahdollinen pitkän matkan vuoksi).

Liikkuvat palvelut

Liikkuvan sairaalan ja ensihoitopalvelun palveluverkko suunnitellaan kokonaisuutena koko hyvinvointialueelle. Liikkuvalla sairaalalla ja ensihoitopalvelulle luodaan yhteiset palvelupolut sekä yhteistyörakenteet turvapalvelun, kotihoidon ja kotiutusyksikön kanssa .

Potilasprosessi uudistetaan siten, että jo akuutin tilanteen arvioinnissa huomioidaan mahdollisuus toteuttaa päivystyksellinen hoitajakso kotona, joko diagnostinen kyky kotiin tuoden tai päivystyspisteisiin tukeutuen.

Liikkuva sairaala ja ensihoitopalvelun yhden hengen yksiköt (alue-ensihoitajat) vastaavat arviointi- ja hoitoprosessin toteuttamisesta lyhyissä hoitajaksoissa.

Diagnostiset prosessit suunnitellaan yhdessä päivystysyksiköiden kanssa.

Palvelukuvaukset

Kotiutusyksikkö

Kotiutusyksikkö arvioi, ohjaa ja päättää potilaan kotiutuksesta silloin, kun asiakkaan kotiutusmahdollisuus on osastoilla epäselvä tai kotiutumisessa tarvitaan tilapäistä tukea ja potilas ei tarvitse liikkuvaa sairaalaa. Yksikössä on laaja-alainen tuntemus ikääntyneiden palvelujärjestelmästä, eri yksiköiden toiminnasta sekä kotiutumisen arvioinnista eri näkökulmista.

Kotiutusyksikön ammattilainen arvioi potilaan tai asiakkaan kotikuntoisuuden edellytykset, mahdolliset kotiutumisen tueksi tarvittavat kotiin tuotavat palvelut sekä arvion sen hetkisestä palvelutarpeesta. Kotiutusyksikkö toimii mahdollisesti myös koordinoivana tahona arviointi- ja kuntoutusosastolle. Kotiutusyksikkö toimii mahdollisesti koordinoivana tahona arviointi- ja kuntoutusosastolle.

Arviointi- ja kuntoutusosasto

Kotiutusyksikkö voi arvioinnin jälkeen ottaa potilaan arviointi- ja kuntoutusosastolle, kun kuntouttavan päivystys- tai osastohoidon jälkeinen jatkohoito ei onnistu omassa kodissa kotiutusyksikön tai liikkuvan sairaalan turvin ja asiakas hyötyy monialaisesta kuntoutuksesta ja geriatrisesta arvioinnista osasto-toimintaympäristössä.

Tavoitteena iäkkään toimintakyvyn palauttaminen siten, että omannäköinen arki ja kotiutuminen mahdollistuu ilman viiveitä.

Arviointi- ja kuntoutusosastolla laaja-alainen mahdollisuus ja osaaminen geriatrisiin interventioihin sekä kuntoutukseen.

Palvelukuvaukset

Geriatrinen poliklinikka

Monialainen ikääntyneiden asiakkaiden palveluyksikkö, joka toimii yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden verkoston sekä arviointi- ja kuntoutusosaston kanssa. Matalan kynnyksen muistipoliklinikat ovat osa geriatrista poliklinikkaa.

Poliklinikkaa ympäröi verkostomainen ikääntyneiden arjen tuki, johon asukkaalla on matalan kynnyksen pääsy.

Tavoitteena on:

- ennaltaehkäistä ikääntyneen toimintakyvyn laskua mahdollisimman varhain
- antaa tukea perusterveydenhuollon eri toimijoille
- toimia saavutettavasti ja monikanavaisesti ja tukea iäkkään omannäköistä arkea siten, että tarvetta päivystykselle tai osastohoidolle ei ole

Ikäkeskuksen asiakasohjaus

Itsenäisesti tietoa hakeva asukas saa tarvitsemansa tiedon hyvinvointialueen verkkosivuilta. Tarvittaessa asukas saa tarvitsemansa tiedon ammattilaisen avustuksella hyvinvointinsa, toimintakykynsä ja toimijuutensa tueksi monipuolisia palvelukanavia hyödyntäen.

Neuvonta kertoo monipuolisesti erilaisista mahdollisuuksista (3. sektori, kuntien palvelut, omakustanteiset palvelut) omatoimista arkea tukien. Etsivän vanhustyön verkostotoiminnan malli on käytössä.

Jos asiakas ei tule autetuksi neuvonnan keinoin, asiakkaat ohjautuvat oikeita reittejä ja oikea-aikaisesti Ikäkeskuksen asiakasohjaukseen. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointiprosessit ja palveluiden myöntämisen prosessit ovat yhtenäisiä ja tasalaatuisia.

Gerontologinen sosiaalityö

Gerontologisen sosiaalityön ja -ohjauksen asiakkaat ovat sosiaalihuoltolain 3 §:n mukaisia erityisen tuen tarpeen asiakkaita.

Gerontologinen sosiaalityö ja -ohjaus painottuu suunnitelmalliseen, ennakoivaan ja pitkäjänteiseen sosiaalityöhön jatkuvan akuuttien tilanteiden selvittämisen sijaan.

Palvelukuvaukset

Asumispalvelut

Asumispalvelut jaetaan jatkossa kahteen ryhmään: yhteisölliseen asumispalveluun ja ympärivuorokautiseen asumispalveluun.

Asumispalveluiden arjessa korostuu toimintakyvyn tukeminen: itsemääräämisoikeus, arjen tekeminen ja sosiaalinen kanssakäyminen.

Yhteisölliseen asumiseen siirrytään usein kotihoitopalveluiden osoittauduttua riittämättömäksi turvaamaan arkea. Yhteisöllisen asumisen paikkamäärässä tavoitellaan 2-4 % peittävyttä suhteessa yli 75-vuotiaiden määrään.

Ympärivuorokautinen asumiseen siirrytään kun tarvitaan säännönmukaista yöaikaista apua. Ympärivuorokautisen asumispaikkojen osalta tavoitellaan 6% peittävyttä.

Kotiin vietävät palvelut

Kotiin vietävistä palveluista ensisijaisia ovat ennakoivat ja ennaltaehkäisevät palvelut, kuten tukipalvelut, kotikuntoutus ja sosiaalista toimintakykyä tukevat palvelut (etäkuntoutus ja päivätoiminta). Palveluja toteutetaan yhteistyössä hyte-toimijoiden kanssa.

Palvelut toteutetaan ensisijaisesti teknologia-avusteisia palveluja hyödyntäen. Palveluissa korostuu monialainen toimintakyvyn vahvistaminen ja pitkäaikaissairauksien hyvä hoito sekä akuuteissa tilanteissa monialainen hoidon tarpeen arviointi ja hoito asiakkaan kotona. Kotona tehtävää hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa toteutetaan vahvassa yhteistyössä ensihoidon ja liikkuvan sairaalan kanssa.

Kotiutumista terveydenhuollon osastolta ja päivystyksestä tuetaan kehittämistyön alla olevalla kotiutustoiminnalla.

Strategiset linjaukset
Hyvinvointialueen strategia
Palvelujärjestelmätyö
Palvelustrategia

Strategiat (ken osaa tehdä siistit linkit)

Strategia

[Strategia \(sharepoint.com\)](#)

Palvelustrategia

[Meidän hyvinvointialue - Pohjois-Savon hyvinvointialue Sote-palvelustrategia final.pdf -
Kaikki asiakirjat \(sharepoint.com\)](#)

**Ikääntyneet
Palvelustrategia
Toimialakohtainen osuus**

Rakennemuutos tavoitteet ikääntyneiden osalta

- Rakennetavoitteet osoittaa tahtotilaan mihin suuntaan ikääntyneiden palvelukokonaisuutta halutaan johtaa
- Tavoitteet sovitaan osaksi talousarviosuunnittelua ja toteutetaan talousarvio raamin antamissa rajoissa
- Rakennetavoitteet osoitetaan tavoite peittävyyslukuina suhteutettuna yli 75v määrään
- Rakennetavoitteet on todettu sekä palvelustrategia ja palveluiden järjestämissuunnitelma työssä
- Rakennetavoitteiden rinnalla on lukuisi muita kehittämis- painopistekohteita
- Rakenne tavoitteet
 - omaishoito 6%
 - Kotihoito 16% sis yhteisöllisen asumisen 2-4%
 - Ympäri vuorokautinen asuminen 6%

Ikääntyvien palvelut

Ikääntyvien asiakasohjaus

Tavoitteet

- Ikäihminen saa helposti ja oikea-aikaisesti tietoa erilaisista vaihtoehtoista, joita kunnissa, yksityisellä ja kolmannella sektorilla, sekä hyvinvointialueella on tarjolla.
- Asiakkaiden käytössä on erilaisia palvelukanavia. Ikäkeskuksen neuvonnassa asiakas pääsee keskustelemaan ammattilaisen kanssa omasta tilanteestaan ja saa ohjausta ja neuvontaa tilanteensa ratkaisemiseksi.
- Ikäihmisen palvelutarpeen arviointi toteutetaan yhdenvertaisesti ja laadukkaasti koko hyvinvointialueella.
- Palvelutarpeen arviot tehdään lakisääteisessä ajassa ja palvelutarpeen arvioinnista siirtyminen ikääntyneiden palveluiden piiriin on sujuvaa ja viiveetöntä.
- Asiakas saa oikea-aikaisesti tarvitsemansa gerontologisen sosiaalityön ja -ohjauksen
- Tuetaan omaishoitajien jaksamista ja parannetaan omaishoitajien mahdollisuuksia yhdistää työ ja omaishoito
- Tarjotaan ikääntyneille mahdollisuuksia saada lyhytaikaista tai pitkäaikaista hoitoa ja huolenpitoa kodinomaisissa olosuhteissa, joko asiakkaan omassa kodissa tai perhehoitajan kodissa. Perhehoidossa mahdollistuu yksilöllinen hoiva ja läheiset ihmissuhteet.

Mittarit

- Palvelutarpeen arvioinnin käynnistyminen
- Palvelut järjestyvät lainsäätämässä määräajoissa
- Omaishoidon piirissä olevat, % yli 75v
- Perhehoidossa olleiden ikääntyneiden määrä/hoitopäivät
- Ensilinjan ohjauksella hoidettujen osuus (%) onnistuu

Toimenpiteet

- Tarkennetaan ja luodaan reaaliaikaista tilannekuvaa
- Yhtenäistetään RAI-arviointiväline
- Kokeillaan kuva/ etäyhteyttä ohjauksen ja neuvonnan välineenä ja otetaan käyttöön chat-palvelut
- Toteutetaan asiakasohjauksen uudistus, jossa yhtenäistetään asiakasohjauksen työprosessit, järjestelmät (SBM), työtavat sekä palvelutarpeen arvioinnin käytänteet
- Luodaan toimintamalli jonojen hallintaan
- Käynnistetään hoivakoordinaattoritoiminta
- Kehitetään monimuotoisia omaishoitoperheiden tukimuotoja
- Luodaan toimintamalli lakisääteisille omaishoitajien hyvinvointitarkastuksille
- Kehitetään pitkäaikaista ja lyhytaikaista perhehoitoa
- Luodaan ja käyttöönotetaan rakenteisen sosiaalityön malli
- Sosiaalityön ja -ohjauksen painopistettä kehitetään kohti suunnitelmallista sosiaalityötä

Ikääntyvien palvelut

Ikääntyvien asiakasohjaus, geriatriset palvelut

Tavoitteet	Mittarit	Toimenpiteet
<ul style="list-style-type: none">• Asiakas saa riittävät, toimintakykyä turvaavat sosiaali- ja terveystyöpalvelut oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa• Kotisairaala on ensisijainen palvelu hyvinvointialueen asukkaalle silloin, kun tarvitaan sairaalatasoista hoitoa kotiin.• Asukkaalla turvataan hyvä elämän loppuvaiheen hoito hänen toivomallaan tavalla	<ul style="list-style-type: none">• Iäkkäiden palvelujen asiakkaiden päivystyksen käyttö• Kotihoidon keskeytykset sairaalahoidon takia• Iäkkäiden sairaalahoitopäivät• RAI (CHESS, MAPLE -15)• Muistidiagnoosien määrät• Kotisairaalan käynti- ja asiakasmäärät nousevat % vuosittain• Asiakaskokemus• Kotisaattohoidon lisääntyminen• Ikääntyneiden palvelujen asiakkaiden hoitotahtojen peittävyys	<ul style="list-style-type: none">• Laajennetaan ARVI-toimintamallin geriatrista kokonaisvaltaista arviointia(CGA) koko hyvinvointialueelle• Asiakkaiden ennakoivien hoitosuunnitelmien peittävyuden lisääminen• Yhtenäistetään asumisen lääkäripalvelujen toimintamalli• Kehitetään ja yhtenäistetään muistipoliklinikkatoimintaa ja matalan kynnyksen geriatrista lääkärikonsultaatioita• Turvataan virka-ajan ulkopuolinen geriatrinen päivystys joka päivälle• Kehitetään akuutisti sairas iäkäs- hoitoketjua laaja-alaisessa yhteistyössä• Kotisairaaloiminnan toimintamallin harmonisointi• Kotisairaaloiminnan alueellinen laajentaminen• Saattohoidon yhteiskehittäminen hyvinvointialueen yhteisenä prosessina• Saattohoito-osaamisen lisääminen iäkkäiden palveluissa• Hoitotahtoprosessin osaamisen ja hoitotahtojen peittävyuden lisääminen

Ikääntyvien palvelut

Asumispalvelut

Tavoitteet

- Ikäihmiset saavat palvelutarpeensa ja toimintakykynsä mukaista asumispalvelua yhdenmukaisesti ja oikea-aikaisesti paikkakunnasta tai toimintayksiköstä riippumatta.
- Asumispalveluiden ja asumisyksikköjen kehittäminen ja monimuotoistaminen vastaamaan palveluntarvetta.
- Henkilöstömitoituksen noston tuoman resurssin systemaattinen hyödyntäminen asiakkaiden toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- RAI-arviointiväline on käytössä ja sitä hyödynnetään arjessa
- Asumispalvelujen piirissä olevat ikäihmiset saavat asua kodinomaisessa ympäristössä elämänsä loppuun saakka.
- Turvataan riittävät ja oikea-aikaiset asumispalvelupaikat niin tilapäiseen kuin pitkäaikaiseenkin asumiseen.

Mittarit

- Yli 75v % osuus eri palvelumuodoissa
 - Ympärivuorokautinen asuminen
 - Yhteisöllinen asumien
 - Laitoshiito
- Selvitys uudenlaisen yhteisöllisen asumisen rakenteista (kyllä/ei)
- Hoitopäivät/käyttöaste
- Palvelun laatu (laatuseurantajärjestelmä (nhg), RAI, haipro-ilmoitukset, muistutukset, kantelut, potilasvahingot)

Toimenpiteet

- Toteutetaan olemassa olevista asumisen kiinteistöstä selvitys ostopalveluna
- Toteutetaan asumispalvelujen sisältöjen nykytilan selvitys ja tuotetaan lyhytaikaispaikkojen ja yhteisöllisen asumisen palvelukuvaukset
- Yhdenmukaistetaan asumisen toiminnan ja palveluiden sisällöt vastaamaan asumisen palvelukuvauksia
- Muotoillaan uudet toimintatavat asukkaiden aktiivisen ja mielekkään arjen tukemiseksi
- Kehitetään asumisen monimuotoisuutta sekä yhteisöllistä asumista.
- Kehitetään ja yhtenäistetään lyhytaikaishoidon toimintamallit eri asiakasryhmille.
- Laatu ja vaikuttavuus asumisen työkalun käyttöönotto, kehittäminen sekä tiedolla johtaminen.
- Henkilöstön osaamisen ja ammattitaidon vahvistaminen.
- Teknologisten ratkaisujen käyttöönoton laajentuminen asumispalveluissa.

Ikääntyvien palvelut

Kotiin annettavat palvelut

Tavoitteet

- Parannetaan kotihoidon jatkuvuutta
- RAI-arviointiväline on käytössä ja sitä hyödynnetään arjessa
- Tuodaan etähoiva kaikkien pohjoissavolaisten kotihoidon asiakkaiden saataville ja osaksi palveluvalikoimaa
- Parannetaan muistihäiriöpotilaiden ja muiden kotiin annettavien palvelujen asiakkaiden mahdollisuuksia turvalliseen ja oikea-aikaiseen lääkehoitoon lääkeautomaatin avulla asiakkaan itsenäisyyttä vahvistaen.
- Sujuvoitetaan asiakkaan palvelupolkua asiakasohjauksesta kuntouttavalle arviointijaksolle (ARVI) ja sieltä kotihoitoon. Yhtenäistetään ARVI-jakson sisällöt ja levitetään toimintamalli koko hyvinvointialueelle, Tarjotaan etähoivan asiakkaille toimintakykyä ylläpitävää ja kuntouttavaa etäpäivätoimintaa etähoivan laitteeseen, joka on jo ko. asiakkailta käytössä.
- Toimintakyvyn oikea-aikainen tukeminen etä- ja kotikuntoutuksen menetelmillä
- Turvataan kotihoidon ja turvapalveluiden asiakkaille oikea apu, oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa systemaattiseen hoidon tarpeen arviointiin perustuen yhdellä yhteydenotolla.
- Kotiutumisen tukea tarvitsevien asikkaine sujuva ja oikea-aikainen viieeton kotiutuminen

Mittarit

- Etähoiva, peittävyys %
- Lääkehoito lääkeautomaatin avulla, peittävyys %
- Etäkäyntien määrä kotihoidon käynneistä %
- Säännöllisen kotihoidon peittävyys yli 75v
- Kotisairaalan asiakasmäärä,
- Kotihoidon keskeytyspäivät
- Kotihoidon palveluaika h/kk
- Kotisairaaloiminnan HVA tasoinen toimintamalli (kyllä/ei)
- Asiakkaan palvelutunnit jakson alussa ja lopussa
- Asiakkaiden ohjautuminen kotihoitoon ja muualle
- Arvi-jakson pituus, toimintakyvyn muutos ARVI-jakson aikana, Asiakkaiden kokemus jaksosta, jonon pituus ARVIlle, jonon pituus kotihoitoon
- RAI
- Palvelun laatu (haipro, muistutukset, kantelut, potilasvahingot, RAI, NHG)
- Kotiutumisen viivet/

Toimenpiteet

- Etähoivan käytön laajentaminen (keskitetty 3 pisteen malli)
- Lääkeautomaattien käyttöönoton laajennus ja käytön lisääminen
- Yhtenäistetään kuntouttavan arviointijakson sisällöt ja levitetään toimintamalli koko hvalle kaikkiin toimintayksiköihin
- Jalkautetaan ja juurrutetaan ARVI-toimintamalli ja edelleen kehitetään sitä kokemusten pohjalta vastaamaan tavoitteita
- Sujuvoitetaan Lean-menetelmiä hyödyntäen asiakkaan palvelupolku asiakasohjauksesta ARVI-jaksolle ja sieltä kotihoitoon.
- Luodaan etäpäivätoiminnan toimintamalli
- Kasvatetaan etäpäivätoiminnan asiakasmäärää
- Tunnistetaan asiakkuuksia hyödyntämällä RAI-arviointityökalua
- Yhtenäistetään turvapalvelu hvalla
- Laajennetaan sote-tike keskuksen toiminta hva-tasoiseksi
- Luodaan etäkuntoutuksen toimintamalli
- Kotiutusyksikön kehittäminen

Hanketyö (=keskeinen kehittämisen väline)

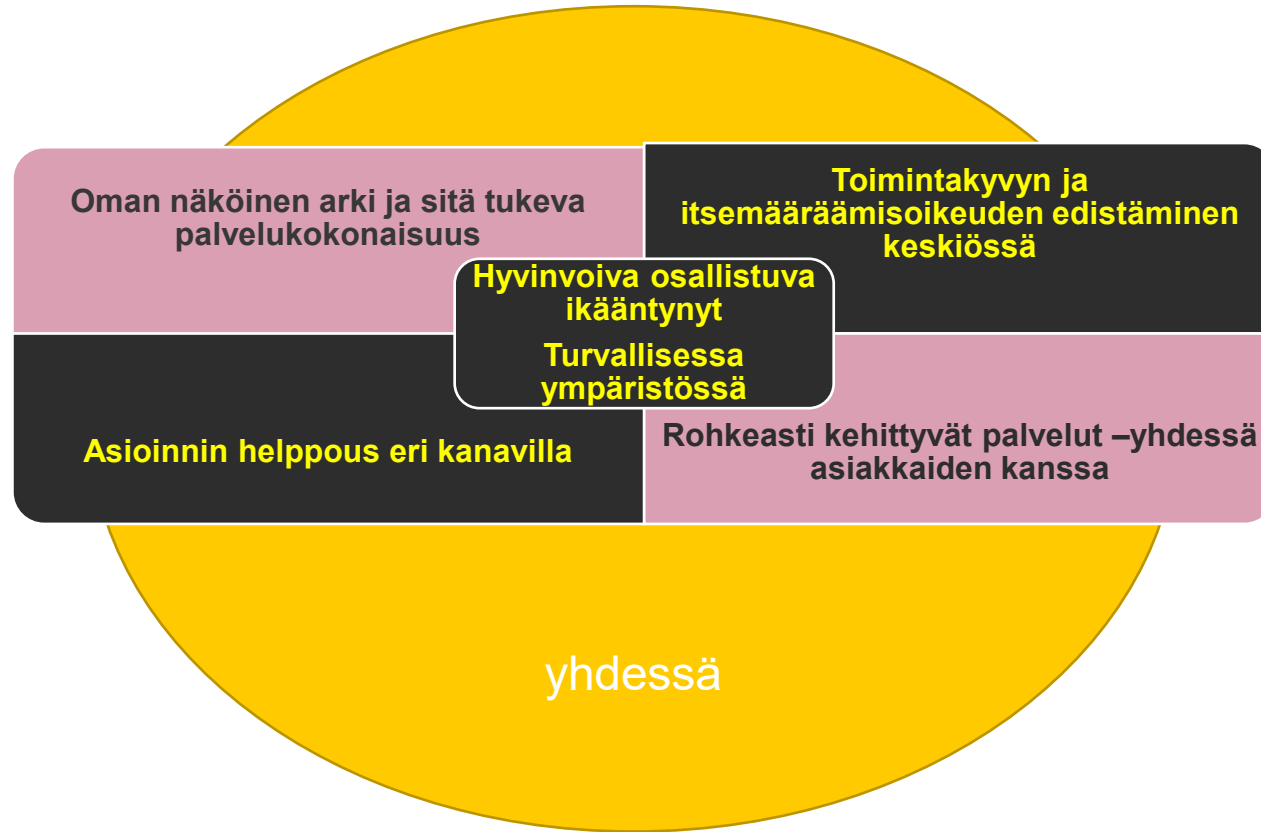
- Tuottavuus ja taloudellisuus hankkeet (käynnissä)
 - **Asiakasohjauksen uudistaminen (sis. gerontologinen sosiaalityö ja asumiseen sijoittaminen)**
 - **Yhteisöllisen asumisen kehittäminen**
 - **Lyhytaikaishoidon kehittäminen ja yhtenäistäminen**
 - **Etähoivan, etäryhmätoiminnan ja lääkeautomaatin laajentaminen ja hallintamalli**
 - **Turvapalvelun ja sähköisen ovenavauksen laajentaminen ja hallintamalli**
 - **Kotikuntoutuksen kehittäminen**
 - **Kotiutusyksikön kehittäminen**
 - **Kuntouttavan arviointijakson yhtenäistäminen ja vahvistaminen**
 - **Geriatrisen poliklinikan kehittäminen**
 - **Ravitsemuksen ja suun terveyden arviointi kotihoidossa –toimintamallin käyttöönotto**
 - **Ikääntyneiden palveluiden viestintäsuunnitelman toimeenpano**
- Hankehaku käynnissä
 - **Otetaan käyttöön Kansallinen muistipalvelupolku –toimintamalli.**
 - **Otetaan käyttöön Hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille –ohjelmassa kehitettyjä kulttuurisisältöjä**
 - **Edistetään omaishoitajan terveyttä, vahvistetaan voimavaroja ja jaksamista.**

Palvelulupaus

Ikääntyvien palvelut

Ikääntyvien palveluiden perustehtävä

Ikääntyvien palveluiden palvelulupaus

Olen aidosti läsnä, välitän ja kuuntelen

TARVE

- Ikäihmiset kaipaavat keskustelua ja kohtaamisia osin hyvinkin yksinäisessä arjessa
- Ensikohtaamisen merkitys korostuu, kun asiakas on uuden asian äärellä ja tietoa on paljon
- Kun kuuntelen asiakasta aidosti – on mahdollista tarttua yksilöllisiin tarpeisiin ennaltaehkäisevästi ja huomata muuttuvat tilanteet
- Persoonat ja yksilöt katoavat helposti vanhusten ja muistisairaiden massaan

NÄIN SEN TEEMME

- Keskityn asiakkaaseen
- Jätän takin naulakkoon
- Huomioin asiakkaan joka hetkessä mm. kertoen kirjauksia tehdessä mitä puhelimella teen
- Rentoutan (nollaan) ajatukseni ennen asiakkaan kohtaamista
- Tunnen asiakkaan mahdollisimman hyvin sekä jaan tietoa asiakkaasta myös työkaverilleni

NÄIN MITTAAMME ONNISTUMISTA

- Asiakkaan kokemus
- Henkilöstön kokemus

NÄIN SEN MAHDOLLISTAMME

- Työn suunnittelu – omahoitajuuteen panostaminen
- Mahdollistamme asiakkaan ajan pyhittämisen esimerkiksi puhelinkäytäntöjen pelisäännöllä
- Arvostamme palveluhenkisyiden kulttuuria ja kannustamme siihen
- Annamme työntekijöille työkaluja ajatusten nollaamiseen ja asioiden purkamiseen
- Hyvien käytäntöjen jakaminen työntekijöiden kesken
- Työntekijöiden koulutukset

Tuon pienillä teoilla piristystä arkeen

TARVE

- Arki on usein yksinäistä ja virikkeetöntä
- Pienikin asia voi tuoda ison merkityksen, tukea toimintakykyä ja parantaa elämänlaatua
- Onnellisuutta tuo luonnon läheisyys ja luonnossa olo – jos ikäihminen ei pääse luonnon luo, tuodaan luonto hänen luokseen

NÄIN SEN TEEMME

- Tuomme pienillä teoilla piristystä asiakkaan arkeen – lankakerä, piirustuspaperi, ruskan lehti, musiikki, soitto läheiselle/omaiselle tms.
- Kun tunemme asiakkaan tavat ja tottumukset – tiedämme mikä hänelle tuo piristystä arkeen

NÄIN MITTAAMME ONNISTUMISTA

- Asiakkaan kokemus
- Henkilöstön kokemus

NÄIN SEN MAHDOLLISTAMME

- Varaamme aikaa myös työn suunnitteluun ja pienten tekojen ideointiin
- Kootaan pienten tekojen ideapankki kaikkien saataville
- Selvitämme asiakkaan mielenkiinnon kohteita tai harrastuksia aiemmasta elämästä - systemaattisuus
- Tuodaan teot osaksi hoito- ja palvelusuunnitelmaa
- Rohkaistaan tuomaa omaa osaamista ja mielenkiinnon kohteita esille

Olen aktiivinen asiakkaan parhaaksi

TARVE

- Arjen pienet hoksaamiset voivat olla asiakkaan kannalta merkityksellisiä
- Ennaltaehkäisevä vaikutus asioiden varhaisessa tunnistamisessa
- Henkilöstön oman ammattitaidon ylläpitäminen ja vahvistaminen

NÄIN SEN TEEMME

- Se aika mikä minulta on, käytän sen hyvin
- Seuraan aktiivisesti asiakkaan vointia, lääkitystä ja palvelutarpeita
- Pidän yllä aktiivista keskustelua kehitysideoista ja työskentelytavoista – asiakkaan parhaaksi
- Ylläpidän tietoa järjestöjen palveluista sekä teknologisista ratkaisuista
- Jaan positiivista palautetta asiakkaiden, omaisten ja työkaverien suuntaan – teen sen ääneen

NÄIN MITTAAMME ONNISTUMISTA

- Asiakkaan kokemus
- Henkilöstön kokemus

NÄIN SEN MAHDOLLISTAMME

- Asiantuntijatapaamiset järjestötoimijoiden kanssa
- Tietoa tarjotaan työntekijöille selkeässä muodossa - vaivattomasti
- Tiedonjako työntekijöiden kesken
- Luodaan kehittämisen rakenteet, jotka mahdollistavat työntekijöiden osallistamisen kehittämiseen
- Luodaan avoin ilmapiiri uusien kehittämishetkedysten esille tuomiseksi
- Selkeytetään tarjolla olevia koulutuksia ja ideoitaan uusia

**Palvelujärjestelmä työn
keskeisimmät nostot
Aluevaltuusto 17.6 2024**

**Vastaanotto toiminta,
alueellinen erikoissairaanhoido sekä
aikuissosiaalityö**

OmaSavo-digipalvelut

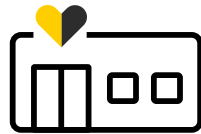
- Oma- ja itsehoito
- Terveysneuvonta
- Kuntoutusohjeet
- Mittaukset ja seurannat
- Oirekartoitukset ja kyselyt (hoidon- tai palveluntarpeen arviointi)
- Reseptien uusinnat
- Yhteydenottopyynnöt, ajanvaraukset ja –peruutukset
- Hoitotarvike- ja välinetilaukset
- Sähköiset lomakkeet
- Avunpyyntö- ja huoli-ilmoitukset
- Chatit, videovastaanotot ja –tapaamiset
- Etähoito ja pitkäaikaisten hoitojen seuranta (digihoitopolut)
- Ammattilaisten välinen etäkonsultointi

Avoinna 5-7 päivää/viikko

Sosiaali- ja terveyskeskus (4)

Kiireelliset, puolikiireelliset ja kiireettömät vastaanotot
Erikoislääkäritoimintaa
Näytteenotto ja kuvantaminen
Työikäisten sosiaalipalvelut
Perheiden, vammaisten ja ikääntyneiden palvelut
Vuodeosasto
Ympäri vuorokautinen päivystys (yhteispäivystyksenä) sairaalan kanssa lisälnessä, Kuopiossa ja Varkaudessa.

Avoinna 5 päivää/viikko

Laaja sosiaali- ja terveysasema (11)

Puolikiireelliset ja kiireettömät vastaanotot ajanvarauksella
Osassa asemia, mukaan luettuna ne sosiaali- ja terveysasemat, jossa vuodeosastotoimintaa (Juankoski, Suonenjoki), kiirevastaanottoa myös viikonloppuisin.
Lääkäripalveluita 3-5 pv/vko, hoitaja 5 pv/vko
Osassa näytteenotto- ja kuvantamispalveluja
Työikäisten sosiaalipalveluja
Perheiden, vammaisten ja ikääntyneiden palveluja

Osa-aikainen toimipiste

Sosiaali- ja terveysasema (11)

Liikkuvin resurssein turvattu palvelupaikka
Kiireettömiä vastaanottoja ajanvarauksella osa-aikaisesti
Osassa näytteenottopalveluja ajanvarauksella
Suun terveydenhuollon palveluja esim. popup-toimintana
Palveluvalikoima ja aukiolo muotoutuu paikallisen palvelutarpeen perusteella.

Palveluverkko

Sosiaali- ja terveyskeskuksen ympärillä on sosiaali- ja terveysasemien verkosto.

- Perustason palveluverkossa on kaksi (kiinteästi toimivaa) toimipistetyyppiä: sote-keskus ja laaja sote-asema.
- Osa-aikaisen sote-aseman työntekijät tulevat sote-keskuksesta tai laajalta sote-asemalta.

Valinnanvapaus lisääntyy:

Asiakas voi asioida missä tahansa hyvinvointialueen palvelupaikassa.

Tavoitteena on alkuvaiheessa siirtää noin **25 % asiakaskontakteista digipalveluihin.**

Vastaanottopalveluita täydennetään digipalveluilla ja liikkuvilla palveluilla

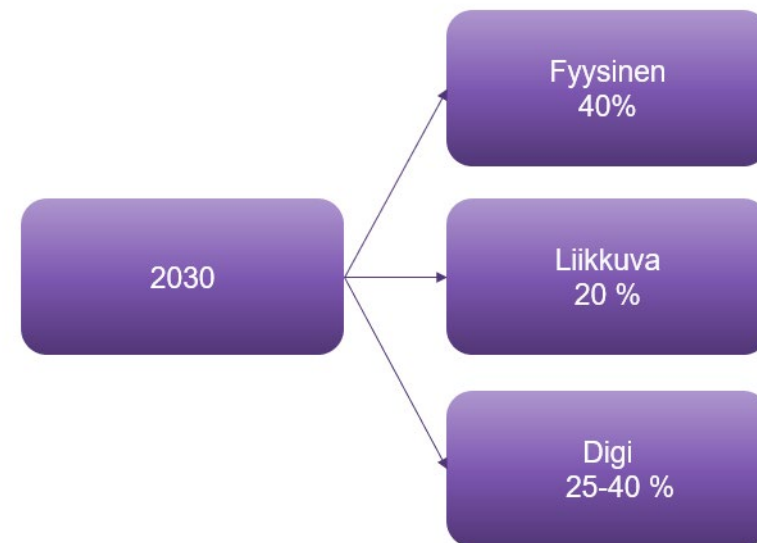
Digipalvelujen ja liikkuvien palvelujen avulla voidaan tuottaa palveluja hyvinvointialueen laajuisesti tasaisemmin ja suunnitellummin, kuin mitä vaihteleva henkilöstöresurssi eri yksiköissä nykyisin mahdollistaa.

Digipalvelut

- Digipalveluita kehitetään ensisijaisena palvelukanavana: tavoite alkuvaiheessa siirtää 25 % asiakaskontakteista digipalveluihin.
- Vastaanottopalveluiden toimipisteverkko mahdollistaa asiointin niille, joille digipalveluiden käyttö ei ole mahdollista tai ne eivät sovellu asian hoitoon.
- Digipalvelut mahdollistavat vastaanottotoiminnan rakenteen keventämisen.
- Perustettava digipalvelukeskus luo uusia työ- ja uramahdollisuuksia ammattilaisille

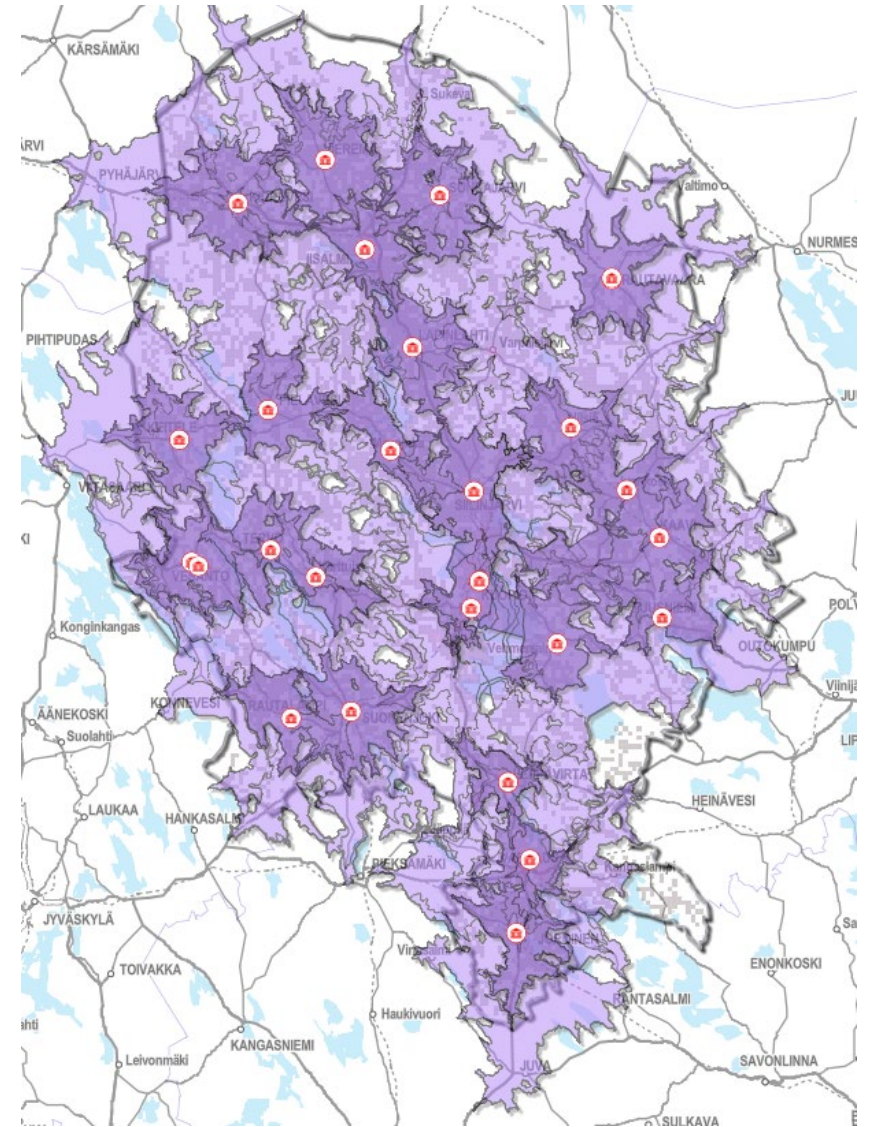
Liikkuvat palvelut

- Liikkuvien palvelujen avulla turvataan sote-ammattilaisten läsnäolo eri puolilla hyvinvointialuetta.
- Henkilöstö koordinoidaan sosiaali- ja terveyskeskuksista.
- Isommat tukiyksiköt (sosiaali- ja terveyskeskukset) mahdollistavat tiimin tuen entistä useammalla työntekijälle.

NYKYINEN TOIMIPISTEVERKOSTO	MUUTOKSET					
	Sote-keskus (4)	Laaja sote-asema (11)	Osa-aikainen sote-asema (11)	Toimipiste poistuu (3)	Etäva-	
taantotto					Asiointi	
Nykyinen toimipiste						
Iisalmi, Kampus terveys	x				x	x
Kiuruvesi, terveyskeskus		x			x	x
Sonkajärvi, terveyskeskus		x			x	x
Vieremä, terveyskeskus			x		x	x
Rautavaara, terveyskeskus			x		x	x
Lapinlahti, terveyskeskus		x			x	x
Lapinlahti, Varpaisjärvi, terveysasema			x		x	x
Maaninka, terveysasema			x		x	x
Nilsjä, terveysasema		x			x	x
Siilinjärvi, terveyskeskus	x				x	x
Siilinjärvi, Vuorela, terveyskeskus				x	x	x
Juankoski, terveyskeskus		x			x	x
Kaavi, terveysasema			x		x	x
Kuopio, terveyskeskus, pääterveysasema	x				x	x
Kuopio, Pyörö terveysasema		x			x	x
Kuopio, Riistavesi, terveysasema				x	x	x
Tuusniemi, terveyskeskus			x		x	x
Vehmersalmi, terveysasema			x		x	x
Karttula, terveysasema		x			x	x
Keitele, terveyskeskus			x		x	x
Pielavesi, terveyskeskus		x			x	x
Rautalampi, terveyskeskus			x		x	x
Suonenjoki, terveysasema		x			x	x
Tervo, terveyskeskus			x		x	x
Vesanto, terveysasema		x			x	x
Joroinen, terveysasema			x		x	x
Leppävirta, terveyskeskus		x			x	x
Varkaus, Aalto hyvinvointikeskus	x				x	x
Varkaus, Kangaslampi terveysasema				x	x	x

Huom. Suonenjoen ja Leppävirran osalta tarvitaan investointiratkaisut.

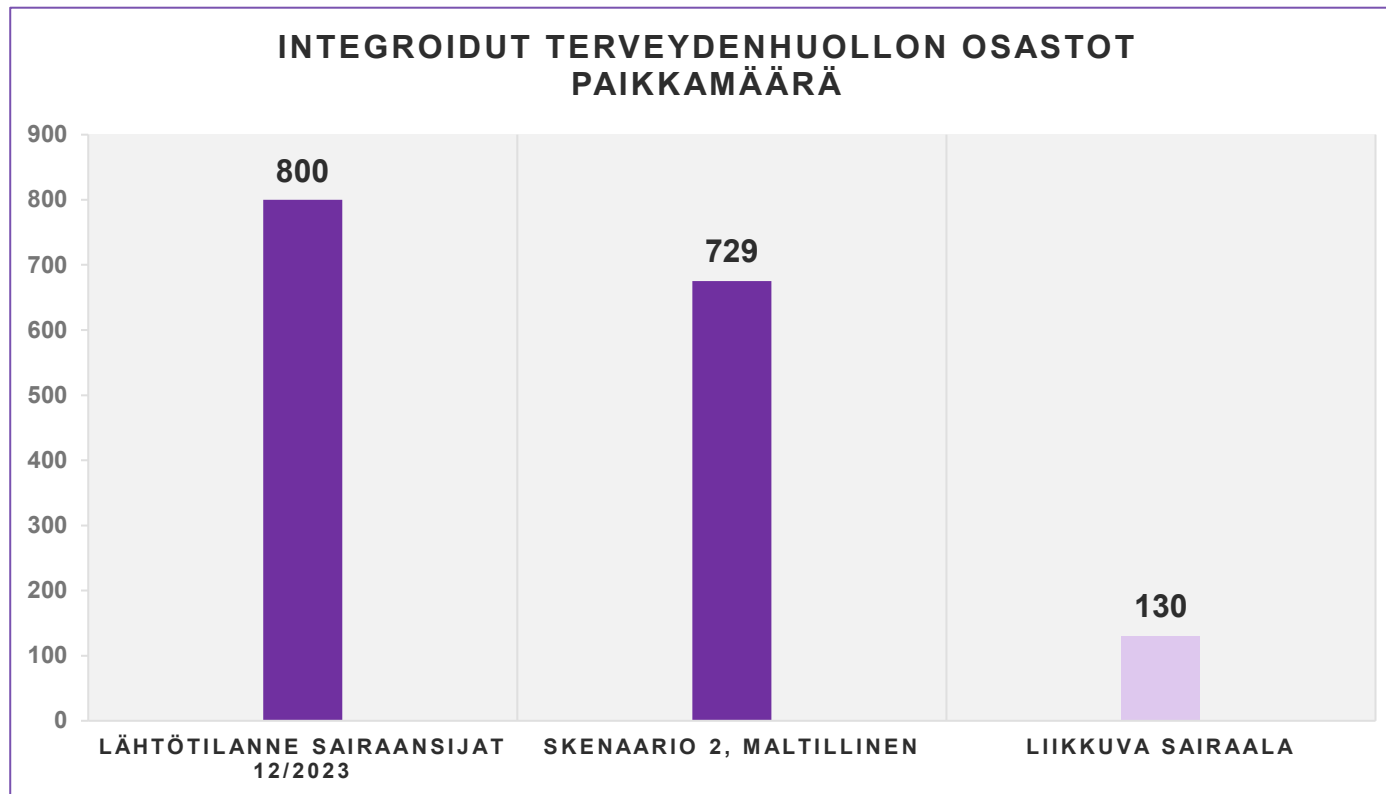

Saavutettavuus 15 min	223 592 asukasta (91%)
Saavutettavuus 30 min	244 618 asukasta (100%)

Osastohoito, asuminen ja kotiin vietävät palvelut

Muodostetaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integroidut vuodeosastot

Muutos lähtötilaan verrattuna, paikkojen väheneminen

Paikkamäärissä huomioitu
+ 8 lisäpaikkaa
(Harjula KYS 3 paikkaa +
Siilinjärvi 5 paikkaa)

-71

Huomio:

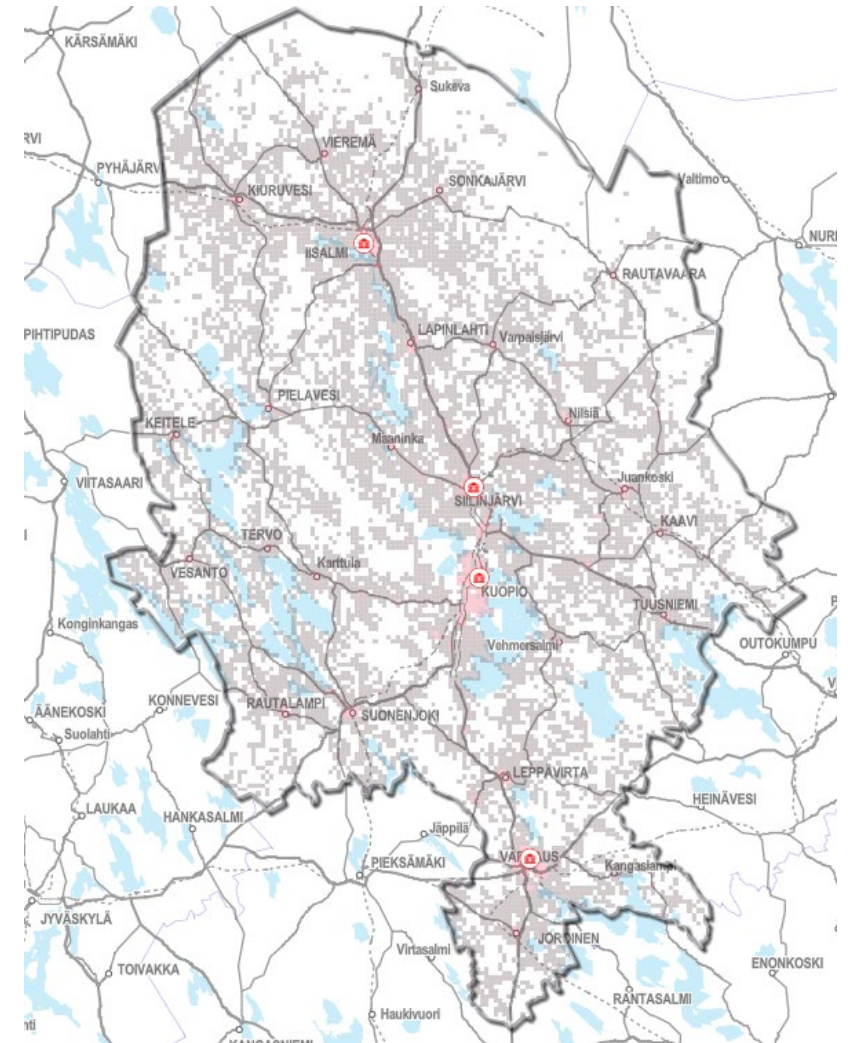
Toteutuminen edellyttää toimintaprosessien tarkastelua ja tehostamista, toimintamallien muuttamista, etäpalveluiden lisäämistä, hoitajaksojen lyhentämistä, jonojen purkamista sekä PTH/ESH –integraatiota.

Vuodeosastotoiminnan palveluverkko

Yksiköt	Paikat 729	Lisäpanostukset	Kommentit
Kuopion yliopistollinen sairaala (KYS)	499	Lehtola-osaston 3 lisäpaikkaa Liikkuva sairaala Kotiutusyksikkö	ESH somatiikka (pl. lapset ja mtt) 370 Harjulasta siirtyvät 126 + 3 paikan lisäys Nykyisen kapasiteetin puitteissa Ei asumispalveluasiakkaita
Siilinjärvi	35	5 lisäpaikkaa Liikkuva sairaala Kotiutusyksikkö	
Iisalmi	86	Liikkuva sairaala Kotiutusyksikkö	Nykyisen kapasiteetin puitteissa Ei asumispalveluasiakkaita
Varkaus	55	Liikkuva sairaala Kotiutusyksikkö	Nykyisen kapasiteetin puitteissa Ei asumispalveluasiakkaita
Juankoski Suonenjoki	24 30		

Osastojen toimintaprofiilit tarkentuvat myöhemmin.

Poistuvat osastot: Kaavi, Tuusniemi, Pielavesi, Karttula, Leppävirta, Lapinlahti

Osastopalvelut, kotiutusyksikkö ja liikkuva sairaala

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastopalvelut integroituvat toiminnalliseksi kokonaisuudeksi.

- Elämän loppuvaiheen (saattohoito) kokonaisuus suunnitellaan vuosien 2024-2025 aikana palveluverkkopäätöksen pohjalta.

Kotiutusyksikkö arvioi sairaalassa olevien kotikuntoisuutta ja kotiutumisen mahdollisuutta muita ammattilaisia tukien.

- Henkilöstöresurssia kasvatetaan osastoilta vapautuvan henkilöstöresurssin kautta 63 henkilötyövuoteen.

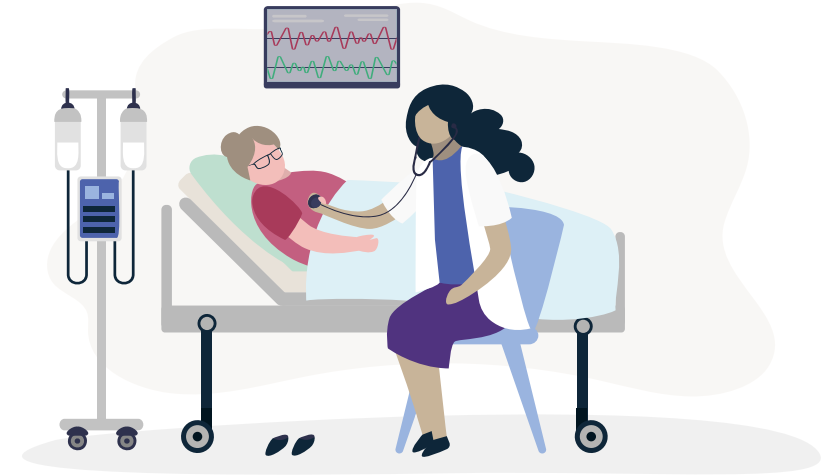
Potilas voidaan ottaa arvioinnin jälkeen **arviointi- ja kuntoutusosastolle**.

- Jos kuntouttavan päivystys- tai osastohoidon jälkeinen jatkohoito ei onnistu omassa kodissa kotiutusyksikön tai liikkuvan sairaalan turvin ja asiakas hyötyy monialaisesta kuntoutuksesta ja geriatrisesta arvioinnista osastotoimintaympäristössä.
- Arviointi- ja kuntoutusosastolla on laaja-alainen mahdollisuus ja osaaminen geriatriin interventioihin sekä kuntoutukseen.

Liikkuva sairaala järjestää terveydenhoidollisia palveluja suoraan kotiin tai päivystyksestä ja sairaalasta kotiutumisen jälkeen tilanteissa, jossa kokonais-terveydentila ei vaadi osastohoitoa.

- Potilasmäärää kasvatetaan asteittain nykyisestä noin 70 paikasta noin 130 paikkaan.

Geriatrinen poliklinikka ja geriatrin konsultaatiomahdollisuus tukevat liikkuvia palveluita.

Kotihoito ja asumispalvelut

Kotihoidon peittävyystavoitteena ylläpidetään 16 % yli 75-vuotiaiden vuosittaisesta määrästä, henkilöstömäärä kasvaa hallitusti.

- Toiminta pyritään tuottamaan mahdollisimman laajasti omilla henkilöstöresursseilla vähentäen vuokratyövoiman osuutta.
- Tekoälyn ja robotiikan mahdollisuuksia selvitetään sekä asiakkaan tarpeeseen vastaamisen että työntekijöiden työn sujuvoittamisen näkökulmasta.

Yhteisöllinen asuminen (uusi, kevyemmin tuettu asumismuoto), johon palvelun tuottaa kotihoito asiakkaan tarpeen mukaan.

- Tavoitteena pidetään noin 2-4 % peittävyttä yli 75-vuotiaiden vuosittaisesta määrästä.
- Yhteisöllisen asumisen 2-3 % peittävyys on osa kotihoidon 16 % peittävyttä
- Asiakkaat tulevat pääsääntöisesti kotihoidon palveluiden piiristä.

Ympäri vuorokautinen asuminen muuttuu:

peittävyys laskee asumispaikkojen ja henkilöstön määrän pysyessä samana.

- Peittävyys on tällä hetkellä noin 8 %, asteittaisessa muutoksessa siirrytään kohti 6 %.

Alustava muutosaikataulu 2024-2028

Aikataulu tarkentuu toimeenpanon aikana:

Lautakunnat aloittavat syksyllä aluevaltuuston päätösten käsittelyn ja tarkentavat toimenpiteitä ja aikataulua. Hallintosäännön mukaisesti palveluverkkoa tarkastellaan vuosittain.

Vastaanotot (R1)

Digikeskus laajentaa toimintaansa

Toimipiste lakkautuu:
Vuorela, Riistavesi,
Kangaslampi.

2024

2025

2026

2027

2028

Toiminnan lakkauttaminen:
Kaavi, Tuusniemi, Karttula

Toiminnan uudelleen-
järjestely:
Pielavesi

Harjulan
sairaala
muuttaa KYS
Uusi Sydän

Toiminnan
lakkauttaminen:
Leppävirta

Toiminnan
lakkauttaminen:
Lapinlahti

Liikkuva sairaala ja kotiutusyksikkö laajentavat toimintaansa

Osastot (R2)

LUONNOS

Kotihoito

Kotihoito

- Kotihoito tuottaa noin 6000 käyntiä päivittäin.
- Kotiin tuotavia palveluita tarvitsevien ikääntyneiden osuus tulee kasvamaan vuoteen 2030 mennessä.
- Henkilöstön määrä pyritään kasvattamaan hallitusti 16% peittävydellä yli 75-vuotiaiden määrään suhteutettuna.
 - Kasvavaan tarpeeseen perustuva henkilöstön lisätarve ilman toiminnan tehostamistoimia on noin 500 htv.
 - Lisääntyvän henkilöstön määrästä noin 100 htv pyritään kattamaan mm. lääkeautomaattien ja etähoivan avulla.
 - Tekoälyn ja robotiikan mahdollisuuksia selvitetään sekä asiakkaan tarpeeseen vastaamisen että työntekijöiden työn sujuvoittamisen näkökulmasta.
 - Työn sujuvuuden lisääntyminen kohdistaa asiakkaalle enemmän työntekijöiden aikaa.
- Toiminta pyritään tuottamaan mahdollisimman laajasti omilla henkilöstöresursseilla vähentäen vuokratyövoiman osuutta.

LUONNOS

Asumispalvelut

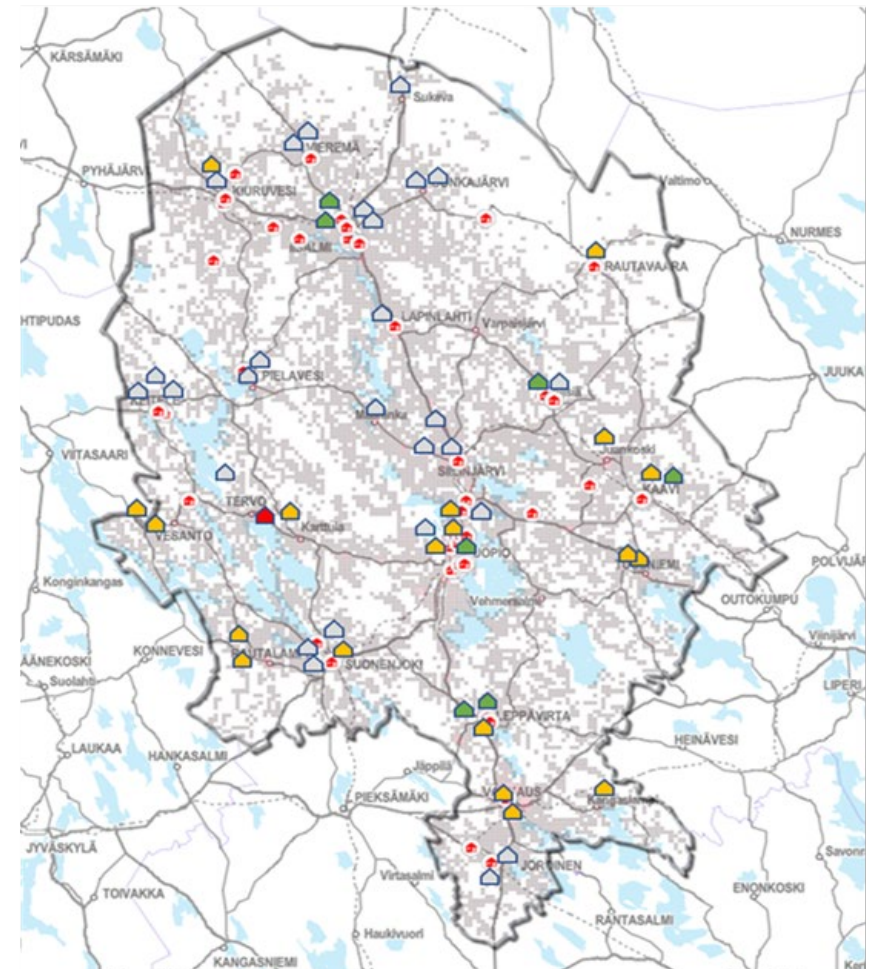
Palveluverkon muodostuminen ja riittävyys

Palveluverkko koostuu sekä hyvinvointialueen omista että yksityiseltä sektorilta ostetuista paikoista. Toiminta pyritään tuottamaan mahdollisimman laajasti omilla henkilöstöresursseilla vähentäen vuokratyövoiman osuutta.

Ympäri vuorokautinen asuminen muuttuu nykyisestä

- Peittävyys laskee konkreettisten asumipaikkojen ja henkilöstönmäärän pysyessä samana.
- Muutos tapahtuu asteittain: peittävyys on tällä hetkellä n.8%, muutoksessa siirrytään kohti 6%.
- Mikäli peittävyys vuonna 2030 olisi edelleen 8%, tarvittaisiin alueella 3632 paikkaa sekä hoitohenkilökuntalisäys mitoituksien mukaan.
- Sosiaalihuollon lyhytaikaishoidon paikkamäärää on mahdollisuus lisätä, jos terveydenhuollon jonoutumistilanne sitä edellyttää.

Julkinen ja yksityinen palveluasuminen verkosto

	Peittävyys-tavoite jatkossa	Teorettinen paikkamäärä v. 2023	Käytössä oleva paikkamäärä v. 2023	Ennakoitu tarve v. 2030 **
Ympäri vuorokautinen asuminen, Oma		1591	1579	
Ympäri vuorokautinen asuminen, Osto		1519	1200	
Yhteensä:	6%*	3110	2779	2724 paikkaa
Lyhytaikainen hoito, omat			154	
Lyhytaikainen hoito, osto			10	
Yhteensä:	0,5%		164	197
Kotihoito	16 %			
Yhteisöllinen asuminen	2 - 4%			790 - 1579

*yli 75-vuotiaita, noin 15 % kokonaispeittävydestä alle 75-vuotiaille
 **Ikääntyvien määrä v. 2030, ennuste : 39 478 henkilöä

Osallisuus

Osallisuus

Tämä suunnitelma tukeutuu hyvinvointialueen osallisuus ohjelmaan
Joka päivitetään valtuustokausittain.
Hyperlinkki suunnitelmaan alla

<https://pshyvinvointialue.fi/documents/594193/719483/Osallisuusohjelma.pdf/9c2f1462-1558-59fd-8a8f-11ebf1ef0626?t=1704365378679>

HYTE -tavoitteet

5§ Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi on osa Pohjois-Savon laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa

Josta seuraa

- Tämä suunnitelma liitetään osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa 2021-2025.
- Jatkossa ikääntynen väestön tukemisen suunnitelmaa päivitetään osana uuden laajan hyvinvointikertomuksen - ja suunnitelman valmistelun yhteydessä.
 - Pääosa hyvinvointia edistävästä tavoitteista ja toimenpiteistä sekä niihin liittyvistä kunta- ja järjestörajapinnoista on kuvattuna osana hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa
 - Keskeisimmät ikääntyneiden tavoitteet on nostettu esille seuraavalla dialla

Keskeisimmät ikääntynyttä väestöä koskevat HYTE -tavoitteet

- Aukkaita osallistavat ja vaikutusmahdollisuuksia lisäävät toimintatavat ovat käytössä
- Kukaan ei koe itseään yksinäiseksi
- Terveyttä edistävä liikunta lisääntyy; erityisesti huomio ikäihmisten liikkumiskyvyn säilymiseen
- Ruokasuositusten mukaiset ruokatottumukset toteutuvat; ikääntyneiden vajaaravitsemuksen ehkäisy, Vireyttä seniorivuosiin ruokasuositukset ja finger - elintapaohjelma
- Kaatumisten ehkäisy -turvallinen asuminen
- Ikäihmisten päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät

Eri toimijoiden roolit tavoitteiden saavuttamisessa on kuvattu suunnitelman liitteenä olevissa yhdyspinnat kuvioissa, pl yksinäisyyden vähentäminen, joka ei ole valmis

Seuranta ja Mittarit

6§ Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi

Hyvinvointialueen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyyttä ja laatua alueellaan.

Palvelujen laadun ja riittävyyden arvioimiseksi hyvinvointialueen on kerättävä säännöllisesti palautetta

- palveluja käyttäviltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä hyvinvointialueen henkilöstöltä.
 - THL kyselyt, HR henkilöstökyselyt, asiakaspalautejärjestelmät (kehittyvä)
- Lisäksi hyvinvointialueen on koottava tiedot (talousarvio ja tilinpäätös asiakirjat)
 - palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista sekä
 - henkilöstön määrästä ja koulutuksesta.
- Arvioinnissa on lisäksi otettava huomioon sosiaaliasiamiehen vuosittaisessa selvityksessä esitetyt havainnot.
 - Asiakkuudet ja laatu palvelualue raportoi
- Ikäihmisten neuvoston toiminta

Asiakasraati toiminta (edistyy osana hanketyötä)

Ikääntyneiden laatumittarit

- **Palveluiden laatu**

- HaiProilmoitukset, (tuotannossa)
- NPS (asiakaskokemus ja suositteluhaluus) kehittyvä palvelu
- RAI (tuotannossa)
- Vertaiskehittäminen NHG (tuotannossa)
- Palvelulupauksen toteutumien kysely (pilotointi vaiheessa)

- **Jälkikäteisseuranta**

- Muistutukset
- Kantelut
- potilasvahingot

Toimintaan ja palvelustrategiaan liittyvät

Omaishoidon piirissä olevat, % yli 75v

Perhehoidon asiakasmäärä ikääntyneissä

Perhehoidon hoitopäivien ikääntyneissä

Yli 75v % osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Ympäri vuorokautinen asuminen

Yli 75v % osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Yhteisöllinen asuminen

Yli 75v % osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Laitoshoito

Säännöllisen kotihoidon peittävyys yli 75v

HYTE-seurantamittarit

HYTE-tavoitteet	Seurantamittarit
Asukkaita osallistavat ja vaikutusmahdollisuuksia lisäävät toimintatavat ovat käytössä	<ul style="list-style-type: none">Kokemuksellinen hyvinvointikysely; vaikutusmahdollisuudetVaikuttamistoimielimien (vanhus- ja vammaisneuvosto) toiminta<u>Osallisuusohjelman</u> toteutuminen; vaikuttamistoimielimien kokemukset vaikuttamisesta, asiakaspalautejärjestelmät toimivat, aloitteiden määrän lisääntyminen
Kukaan ei koe itseään yksinäiseksi	<ul style="list-style-type: none">Kaiku-kortin käyttöItsensä yksinäiseksi tuntevien osuus
terveyttä edistävä liikunta lisääntyy; erityisesti huomio ikäihmisten liikkumiskyvyn säilymiseen	<ul style="list-style-type: none">500m matkan kävelemisessä suuria vaikeuksia kokevien osuus 65+v ja 75+v
Ruokasuositusten mukaiset ruokatottumukset toteutuvat; ikääntyneiden vajaaravitsemuksen ehkäisy, Vireyttä seniorivuosiin ruokasuositukset ja finger -elintapaohjelma	<ul style="list-style-type: none">Ikääntyneiden vajaa-ravitsemuksen arvio käytössäFinger käyttö
Kaatumisten ehkäisy - turvallinen asuminen	<ul style="list-style-type: none">Kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin 65+vKaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavanikäiseen henkilöönVammojen ja myrkytysten hoidosta aiheutuvat sairaalajaksot ja/ tai sairaalassa hoidetut potilaat (HYTE-kerroin)Lonkkamurtumat 65 v täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä (HYTE kerroin)lakkäät, jotka ovat ilmoittaneet kaatuneensa viimeisen 12 kk aikana
Ikäihmisten päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät	<ul style="list-style-type: none">Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C), 65V+Päivittäin tupakoivien osuus 65v+Alkoholin mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski (HYTE-kerroin)Vaikuttavat HYTE-menetelmät kyselyn tulokset

Suunnitelman seuranta ja raportointi

Suunnitelmaa ikääntyneen väestön tukemiseksi seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista hyvinvoinnin vuosiraporttia, joka raportoidaan aluevaltuustolle [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon... 612/2021 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ® 7§](#)

Liitteet

Ympäri- vuorokautisen ja yhteisöllisen asumisen peittävyys- tavoitteet hyvinvointi- alueilla

Hyvinvointialue	Ympärivuorokautinen palveluasuminen		Yhteisöllinen asuminen		Tavoiteaika	Muuta
	nykytila	tavoite	nykytila	tavoite		
Etelä-Karjala	5,9 %	<5,5%	1,3 %	ei tavoitetta		
Etelä-Pohjanmaa	7,1 %	6,0 %	0,6 %	ei tavoitetta	31.12.2025	
Etelä-Savo	6,4 %	4,0 %	0,9 %	1-2%	2030	Päivitys vuosittain
Helsinki						
Itä-Uusimaa						Tavoiteasetanta työn alla
Kainuu	7,5 %	6,50 %	>0,5%	>1%	2025	Säännöllinen kotihoito 18,3%
Kanta-Häme	7,7 %	6,0 %	<0,5%	2,0 %	2025	Paikkamäärä pysyy samana v. 2025 jälkeen
Keski-Pohjanmaa	6,7 %	6,0 %	1,5 %	3,0 %		
Keski-Suomi	7,0 %	7,0 %	<1%	2,0 %		
Keski-Uusimaa		5,7 %		2,0 %	2030	
Kymenlaakso		6,0 %		2,5 %		
Lappi						
Länsi-Uusimaa	5,6 %	5,0 %	0,5 %	2,0 %	2026	
Pirkanmaa		8,0 %		2,0 %	2035	tavoite 80 vuotta täyttäneistä
Pohjanmaa	8,0 %	6,0 %	1,5 %		2025	esitys strategiaan
Pohjois-Karjala	8,0 %	5,0 %	1,6 %	5,0 %	2038	
Pohjois-Pohjanmaa		6,0 %		1,0 %	2026	
Pohjois-Savo	8,0 %	6,0 %		2-4%		
Päijät-Häme		5,0 %		nousevasti 2-3%	2025	Kotiin vietävät palvelut enintään 10%
Satakunta	7,2 %	6,0 %	1,0 %	2,0 %	2025	
Vantaa ja Kerava	6,0 %	5,0 %	0,8 %	2,0 %	2030	
Varsinais-Suomi		5,0 %		3,0 %	2030	

Liikunnan edistämisen yhdyspinnat

Edistetään liikunnallista elämäntapaa yhdessä

LÄHIYHTEISÖ	KUNTA	HYVINVOINTIALUE	HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (kunta ja hyvinvointialue)	KUMPPANIT	
<p>KOTI Asukas, omaiset, läheiset, isännöitsijä, kiinteistöhuolto, asumispalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Arki liikunta, paikallaanolon vähentäminen, työmatkat mahdollisuuksien mukaan itse liikkeen, luontoliikunnan edistäminen. Liikuntaharrastuksiin hakeutuminen mieltymysten mukaan, sopivien liikuntavälineiden hankinta. Liikunnallisen elämäntavan mahdollistaminen asuinympäristössä (pyörätelineet, liikuntavälineiden säilytys, turvallinen liikkuminen, esteettömyys, monipuolisen ravitsemuksen toteuttaminen, ruokapalvelut). 	<p>LIIKUNTAPALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen elämäntavan edistämistyö, liikuntaneuvonta. Liikunnallisen elämäntavan tukeminen toimintamalleilla esim. voimaa vanhuuteen. Liikunnanohjaus vähemmistö- ja erityisryhmillä sekä seuratoiminnan ulkopuolella oleville. Liikuntapaikkojen käytön ohjaus. Urheilu- ja liikuntapahtumat organisointi. <p>TEKNINEN TOIMI</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaavoitus, liikkumaan kannustava ympäristö ja retit (esim. talvikunnossapito, pyöräily- ja kävelyreitit katkeamattomuus), esteettömyys, liikenneturvallisuus ja kestävä kehitys huomioiden. Liikunnallisten ympäristöjen rakentaminen, liikuntapaikkojen kunnossapito (voi olla myös liikuntapalveluilla). <p>VARHAISKASVATUS varhaiskasvatuksen opettajat, sosionomit, lastenhoitajat, erityisopettajat ja perhepäivähoitajat</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikkuva varhaiskasvatus/ koulu -ohjelman toteutus, henkilöstön koulutus. Liikkumaan kannustava ja mahdollistava toimintaympäristö. <p>PERUSKOULU opettajat, ohjaajat, kouluavustajat, erityisopettajat ja rehtorit</p> <ul style="list-style-type: none"> Harrastamisen Suomen malli, liikkuva koulu-ohjelman toteutus, pitkät liikuntavälitunnit. Oppilaiden osallistaminen kouluympäristön suunnitteluun ja liikunnan toiminnan toteuttamiseen. Luokkatilojen ergonomia ja aktiivisen koulupäivän mahdollistaminen, istumisen vähentäminen. <p>VAPAA-AIKA- JA KULTTUURIPALVELUT, TYÖLLISYSPALVELUT, KOTOUTUMINEN kansalaisopistot, kirjastot, nuorten palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnalliseen elämäntapaan motivointi ja ohjaus liikkumiseen lähiympäristössä, monipuolinen liikuntatarjonta, matalan kynnyksen ryhmät, ohjattu ja omatoiminen liikunnallinen toiminta. Liikuntavälinelainausta. 	<p>TERVEYSKESKUS, TYÖTERVEYSHUOLTO, NEUVOLA, KOULU- JA OPIKSELUTERVEYDENHUOLTO Terveyden- ja sairaanhoitajat, lääkärit</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen elämäntapaan motivoiminen ja tukeminen. Fysio- / toimintaterapian tarpeen arviointi ja ohjaus/lähetä asiattuntijalle. Apuvälineiden lainauksen arviointi ja ohjaus. <p>SAIRAALAT osastot, vastaanotot, lähi- ja sairaanhoitajat, lääkärit, fysioterapeutit, toimintaterapeutit</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen elämäntapaan motivoiminen ja tukeminen. Kuntouttava hoitotyö. Fysio- / toimintaterapian tarpeen arviointi ja ohjaus/lähetä asiattuntijalle. Hoitosuunnitelman mukainen kuntoutus (sis.mm. apuvälinearvot, liikkumisen arvio, kotiutumisen suunnitelma). <p>SOSIAALITYÖ, RAVITSEMUSTERAPIA, ASIAINTUNTIJAT mm. palveluohjaajat, sosiaalityöntekijät, ravitsemusterapeutti, jalkaterapeutti</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen elämäntapaan motivoiminen ja tukeminen. Liikuntaharrastusten mahdollistaminen (harkinnanvarainen taloudellinen tuki, jalkojen terveys, ravitsemuksellinen tilanne). <p>KOTIKUNTOUTUS, IKÄKESKUS sairaanhoitaja, palveluohjaaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen elämäntapaan motivoiminen ja tukeminen. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella ohjaus kotikuntoutukseen. Hoitosuunnitelman mukainen kuntoutus (sis.mm. apuvälinearvot, liikkumisen arvio). 	<p>PELASTUSLAITOS</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjeistukset ja koulutukset fyysisten tilojen turvallisuudesta. <p>APUVÄLINEKESKUS</p> <ul style="list-style-type: none"> Päivittäisten toimintojen ja liikkumisen apuvälineet lääkinnällisen kuntoutuksen kriteerien perusteella. Apuvälineiden tarpeen arviointi ja käytön ohjaus ja lainaus, välineiden käytön seuranta. Asunnonmuutostyöarvot vammaispalvelun pyynnöstä. <p>AVOKUNTOUTUS Julkinen ja yksityinen, avovastaanotot, fysioterapeutti, toimintaterapeutti</p> <ul style="list-style-type: none"> Ennaltaehkäisevä toiminta esim. elintaparyhmät, jalkautuminen toimintaympäristöihin, konsultointi, verkostotyö. Vastaanottokäynteihin sisältyvä liikuntaneuvonta. Yhteistyö eri toimijoiden asiakkain lähipiirissä. Hoidon tarpeen arviointi, kuntoutus suunnitelman mukaisesti (sis.ryhmä- tai yksilöterapiat, apuvälinearvot). <p>KOHTAAMISPAIKAT esim. OLKA-pisteet, hyvinvointikioskit</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen elämäntapaan motivoiminen ja tukeminen. 	<p>HYTE- JA OSALLISUUS hyvinvointikoordinaattori, hyte-ryhmä, hyte-yhdyshenkilöt</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnan edistämisen huomiointi hyvinvointisuunnitelmassa, suunnitelman toimeenpanon edistäminen ja vaikuttavuuden arviointi. Liikunnan edistämisen toimintamallin edistäminen, vaikuttavien menetelmien jalkauttamisen edistäminen. Liikunnan edistämisestä viestittäminen kuntapäätäjille, hyvinvointialueille, virkamiehille ja asukkailla. <p>PÄÄTÖKSENTEKO</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikuntaa edistävät päätökset, huomiointi päätöksenteossa ja vaikutusten arvioinnissa sekä talousarviotyöskentelyssä. Avustusmenettelyt tukevat vaikuttavaa liikunnallista elämäntapaa edistävää järjestöjen ja muiden toimijoiden toimintaa. Mahdolliset ostopalvelusopimukset yritysten ja järjestöjen kanssa liikuntamahdollisuuksien edistämiseksi. Liikuntapalvelujen käytön saavutettavuuden lisääminen, esimerkiksi erilaisten liikuntakorttien hinnoittelu kuntalaisille. <p>VAIKUTTAMISTOIMIELIMET (esim. vanhus-, nuoris- ja vammaisneuvostot)</p> <ul style="list-style-type: none"> Viestintä, päätöksenteko. Palautteet, toiveet, tarpeet, ideat arjen sujuvuuteen asukkailla. <p>SIIVOUSPALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Tilojen terveysturvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen osaltaan, (mm. järjestely, pintojen puhtaus). 	<p>YRITYKSET, ORGANISAATIOIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Arkiaktiivisuuden kannustaminen, portaiden nousu, liikunnan edistäminen työssä, kannustamisen istumisen vähentämiseen. Liikkumista kannustavat tilat työpaikalla; suihkutilat, pyörän säilytys yms. Alennettua hintaa liikuntapalveluihin, henkilöstön työkyvön kehittäminen, liikunnan tuki työntekijöille esim. liikuntaselien (ePassi, Smartum yms) muodossa, liikuntavälinelainausta työntekijöille. Fyysiset liikuntapalvelut, ostopalveluna tuntiohjaajat (yksityiset, seurat ja järjestöt). <p>JÄRJESTÖT, YHDISTYKSET JA SEURAKUNNAT Pohjois-Savon järjestöneuvosto, Pohjois-Savon Liikunta ry, nuorisotilat, vanhempiyhdistykset, urheiluseurat, potilasjärjestöt, neuvontajärjestöt jne.</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikuntaneuvoston edistäminen yhteistyössä toimijoiden kanssa. Yhdistys- ja seurafoorumien edistäminen, yhdistyskoulutukset. Säännölliset liikuntaryhmät (lisäävät liikkumisen määrää, kohentavat kuntoa sekä tuottavat hyvää mieltä ja yhteisöllisyyttä). Eri hankkeilla ja tuilla hankittavat monipuoliset liikuntavälineet ja näiden säännöllinen ohjattu ryhmäkäyttö. <p>SAIRAALA-APTEEKIT, APTEEKIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjeita liikkumisen aktivointiin ja motivointiin. Luotettavan tiedon jakaminen, liikkumiseen erikoistuneet apteekit (liikkuja apteekki), Liike on lääke- sekä Laäkkeet ja liikunta- neuvonta. <p>OPPIAITOKSET</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikkuva opiskelu- ohjelman toteuttaminen, opiskelijoille suunnatut liikuntapalvelut ja -tapahtumat. Hyvinvointia edistävät toimet yhdessä eri toimijoiden kanssa. Wellness Center Savonia: Hyvinvointipalvelut, esim. tyhy-päivät, yksilöllisiä vastaanottokäyntejä, kotikäynnit (kuntotestit+ elintapaohjaus). <p>VIRANOMAISET, mm. AVI, STM, THL</p> <ul style="list-style-type: none"> Valtionavustukset liikuntatoimintaan ja liikuntapaikkarakentamiseen. Liikunnan täydennyskoulutukset.

- Universaali toiminta
- Kohdennettu toiminta

Hyvinvointia edistävän ravitsemuksen yhdyspinnat

Yhteisenä tavoitteena myönteinen ruokapuhe ja hyvinvointia edistävät ruokatottumukset

LÄHIYHTEISÖ	KUNTA	HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (kunta tai hyvinvointialue)	HYVINVOINTIALUE	KUMPPANIT	
<p>KOTI asukas, omaiset, läheiset</p> <ul style="list-style-type: none"> Säännöllinen ruokarytmi, napostelun välttäminen, monipuolinen ja värikäs ruokailu, satokaudet huomioiden. Positiivinen ruokapuhe, miellyttävien ruokailutilanteiden luominen. Marjastus, sienestys, kotitarveviihdytys. Pakkausmerkintöjen lukeminen (paremmat valinnat), kansalaisaidot, kotitaloustaidot. 	<p>RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT ruokapalveluyhteistyöt, siistijät</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia edistävien aterioiden valmistus ja tarjoaminen houkuttelevasti. Palveluista ja ajankohtaisista asioista tiedottaminen. Tilojen terveysturvallisuudesta huolehtiminen. <p>TEKNINEN TOIMI</p> <ul style="list-style-type: none"> Tilajärjestelyt, tilojen käytettävyyttä. Vuokrasopimuksissa huomioidaan tilojen monialainen käytettävyys (esim. harrastustoiminnan järjestäminen tilalla mahdollistuu). <p>KANSALAI SOPISTO, SIVISTYSTOIMI</p> <ul style="list-style-type: none"> Kansalaisopistot tarjoavat kurseja suositusten mukaisesta ruoanvalmistuksesta. Myös tiedotusta esim. luentojen muodossa. Tiedotusta asukkaalle hyvinvointia tukevista ravitsemuksesta mm. luennot ja vanhempainillat (vanhempien tuki, ovat esimerkiksi lapsille ja pysyvät itse kunnossa). <p>LIIKUNTAPALVELUT, VAPAA-AIKA- JA KULTTUURIPALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvään ravitsemukseen motivoiminen ja tukeminen. Ravitsemusohjaus osa liikuntaneuvontaa. Urheilu- ja tapahtumapaikkojen yhteydessä olevissa kioskeissa, kahviloissa tms. tarjolla hyvää ravitsemusta edistäviä vaihtoehtoja. 	<p>RUOKA- / RAVITSEMUSPALVELUT ruokapalvelupäällikkö, ravitsemusterapeutit, muut ravitsemuksen asiantuntijat</p> <ul style="list-style-type: none"> Ravitsemussuositusten mukaisen ja maukkaan ruuan toteutumisen koordinointi. Ruokapalvelusopimusten laatiminen niin, että ravitsemussuositusten noudattaminen on sopimuksen ehtona. Ravitsemuksen asiantuntija- ja henkilöstökoulutusten järjestämiseen osallistuminen. Asiakastytytävyyssyyskysely. Yhteistyö esim. teemapäivissä ja erilaiset kyselyt. Ruoka- ja ravitsemuspalvelujen kehittäminen esim. reseptien, osallistavan ruokailun, ruokailuun kannustavien ruokailutilanteiden osalta. <p>HYTE JA OSALLISUUS, HYVINVOINTIKOORDINAATTORI hyvinvointikoordinaattori, hyte-ryhmä, hyte-yhdyshenkilöt, alueellinen ravitsemustyöryhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> Ravitsemuksen edistämisestä viestiminen kuntapäätäjille, hyvinvointialueille, virkamiehille ja asukkaalle. Nykytila- tietoa, hyvinvointianalyysiä tiedolla johtamisen tueksi. Käytäntöjen ja kokemusten jakaminen kuntien ja järjestöjen kanssa. Monialaisiin työryhmiin osallistumisen kautta ravitsemustiedon ja -toteutuksen jalkauttaminen. Hyvinvointisuunnitelman laatiminen ja toimeenpanon koordinointi ja tukeminen. <p>PÄÄTÖKSENTEKO</p> <ul style="list-style-type: none"> Suosituksen mukaisen ravitsemuksen huomiointi päätöksenteossa ja vaikutusten ennakoivoinnissa sekä talousarviotyöskentelyssä. Avustusmenettelyt tukevat vaikuttavaa ravitsemusta edistävää järjestöjen ja muiden toimijoiden toimintaa. Suosituksen mukaisten ravitsemuspalvelujen käytön saavutettavuuden lisääminen, esimerkiksi työpaikkaruokailun ja lääkärin ruokailumahdollisuuksien kehittäminen. Asukkaiden osallistaminen suositusten mukaisen ravitsemuksen edistämiseen. 	<p>NEUVOLA, OPISKELU TERVEYDENHUOLTO, VASTAANOTTO PALVELUT, TYÖTTÖMIEN TERVEYDENHUOLTO terveydenhoitajat, sairaanhoitajat, lähtöhoitajat, lääkärin, toiminta-, puhe- ja fysioterapeutit, psykologit, sosiaalityöntekijät ja muut asiantuntijat</p> <ul style="list-style-type: none"> Monipuoliseen ravitsemukseen motivoiminen ja tukeminen. Kattavampi ravitsemusohjaus hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. <p>SUUN TERVEYDENHUOLTO hammasohitajat, suhygienistit, hammaslääkärit</p> <ul style="list-style-type: none"> Monipuoliseen ravitsemukseen motivoiminen ja tukeminen. Hoidontarpeenarvio/suun perustutkimus, ravitsemusohjaus, suun omahoidonohjaus. Mahdollisten irrotettavien hampasproteesien korjaus tai uusiminen. <p>IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT, KOTIHOITO, KOTISAIRAANHOITO, ASUMISPALVELUT sairaanhoitajat, lähtöhoitajat, kotihoidon lääkärit, ravitsemusterapeutit, suuhygienistit, palveluohjaajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit</p> <ul style="list-style-type: none"> Monipuoliseen ravitsemukseen motivoiminen ja tukeminen. Ravitsemussuositusten mukainen ravitsemustilan ja suunteurteen arviointi ja ylläpitäminen. Omahoidon ohjaus. Vajaaravitsemuksen tai sen riskin arviointi ja hoidon toteutus hoito- suunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa jatkohoitoon ohjaus. Vajaaravitsemuksen hoito. Suu- ja hammasairauksien jatkohoitoon ohjaus ja mahdollisten irrotettavien hampasproteesien korjauksen/ uusimiseen ohjaaminen. Riittävän ravitsemuksen varmistaminen (ravinnonsaannin seuranta, ostoslistojen monipuolisuus). 	<p>SOSIAALITYÖ sosiaaliohjaajat, sosiaalityöntekijät, muut asiantuntijat</p> <ul style="list-style-type: none"> Arjen hallintaan liittyvää ohjausta terveeseen ravitsemukseen. Taloudellisen tuen tarpeen huomiointi ravitsemuksen toteutumisessa. <p>OSASTOPALVELUT sairaanhoitaja, lähtöhoitaja, lääkärin, ravitsemusterapeutti, suuhygienisti, palveluohjaaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, muut asiantuntijat</p> <ul style="list-style-type: none"> Monipuoliseen ravitsemukseen motivoiminen ja tukeminen. Vajaaravitsemusriskin ja muiden ravitsemusongelmien huomiointi, seuloita ja hoito. <p>RAVITSEMUSTERAPIA</p> <ul style="list-style-type: none"> Lähteellinen ravitsemusterapia. Terveystietä edistävän ravitsemuksen ja ravitsemushuollon liittyvän toiminnan, käytäntöjen, viestinnän ja hoitopolkujen suunnittelu, toimeenpano, kehittäminen, seuranta ja arviointi sidossyhmien/ työryhmien kanssa. Koulutus- ja asiantuntijajätki. Oppaiden, tukimateriaalien ja palveluportaalien sisällönmuotoilu työn tueksi ravitsemuksen osalta. Käytäntöjen ja kokemusten jakaminen kuntien ja järjestöjen kanssa. 	<p>JÄRJESTÖT, YHDISTYKSET JA SEURAKUNNAT nuorisotilat, vanhempainyhdistykset, urheiluseurat, potilasjärjestöt, neuvontajärjestöt jne.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia edistävään ruokailuun motivoiminen ja esimerkin näyttämisen (erit. lasten ja nuorten harrastukset). Yhteiset sopimukset hyvää ravitsemusta tukevista vaihtoehtoista. Tapahtumissa tarjolla hyviä valintoja. Ruoan valmistus ravitsemussuositusten mukaan ja asiakkaiden ohjaus hyvinvointia tukeviin ruokaväliintoihin matalan kynnyksen ruokailuissa. Järjestöjen asiantuntijajätkä hyvinvointia edistävän ravitsemuksen toteutumiseen sekä syömisen ja ravitsemuksen haasteisiin, esimerkiksi verkossa, ryhmätoimintana sekä asiantuntijajohduksessa. <p>VIRANOMAISET mm. STM, THL, VRN</p> <ul style="list-style-type: none"> Suosituksat ja täydennyskoulutukset. Hankerahoitukset ja avustukset. <p>VANHUSNEUVOSTO, VAMMAISNEUVOSTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Viestintä, päätöksenteko. Palautteet, toiveet, tarpeet, ideat arjen sujuvuuteen asukkailla. <p>OPPILAITOKSET</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia edistävän ravitsemuksen huomiointi monipuolisesti opintosisällöissä ja opiskelijoiden terveytsohjeiden tukemisessa. Suosituksen mukaisen ravitsemuksen toteutumisen edistävät toimet yhdessä eri toimijoiden kanssa. Opiskelijajätkänä tehtävä yksilöllinen ja ryhmässä tapahtuva ravitsemusneuvonta Wellness Center Savoniassa ja Savonian opintojaksoilla. <p>YRITYKSET hoivakodit, palveluasumisen yksiköt, kaupat, kotiteriapalvelut, kioskit esim. liikuntapaikkojen ja koulujen yhteydessä jne.</p> <ul style="list-style-type: none"> Työnantaja tukee työntekijöiden suositusten mukaisia lounasruokailu. Ravitsemusittomus esim. työpaikkaruokaloissa ja kotiteriapalveluissa - tarjolla olisi ainakin yksi suositusten mukainen vaihtoehto. Tuuppaaminen esim. kaupan kassalla tarjolla jotain muuta kuin karkkia, buffet ruokailuissa lautasmalini mukaiseen aterian ottamiseen, erikoisruokavaliot ja terveellisimmät vaihtoehdot ovat merkityt selvästi. Kotilinkijukset, ruokakauppojen verkkokaupat/ "ruokakokit", joissa anekset monipuolisiin aterioihin koottuna. Hyvinvointia tukevien ruokailuympäristöjen järjestäminen (esim. uusiin senioritaloihin yhteisöllistä ruokailua tukevat tilat). <p>TYÖTERVEYSHUOLTO, YKSITYIN TERVEYDENHUOLLON TOIMIJAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Monipuoliseen ravitsemukseen motivoiminen ja tukeminen. Asiantuntijus ruokahuollon ja hyvän ravitsemuksen kehittämisessä. Hoidon tarpeen arvioinnin kautta huomioidtavat erityispiirteet ravitsemusohjaukseen. <p>APTEEKIT, SAIRAALA-APTEEKIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Luolettavan tiedon jakaminen, ravitsemuksen ja lääkkeiden yhteisvaikutuksista kertominen. Täydennysravintovalmisteet.

- Universaali toiminta
- Kohdennettu toiminta

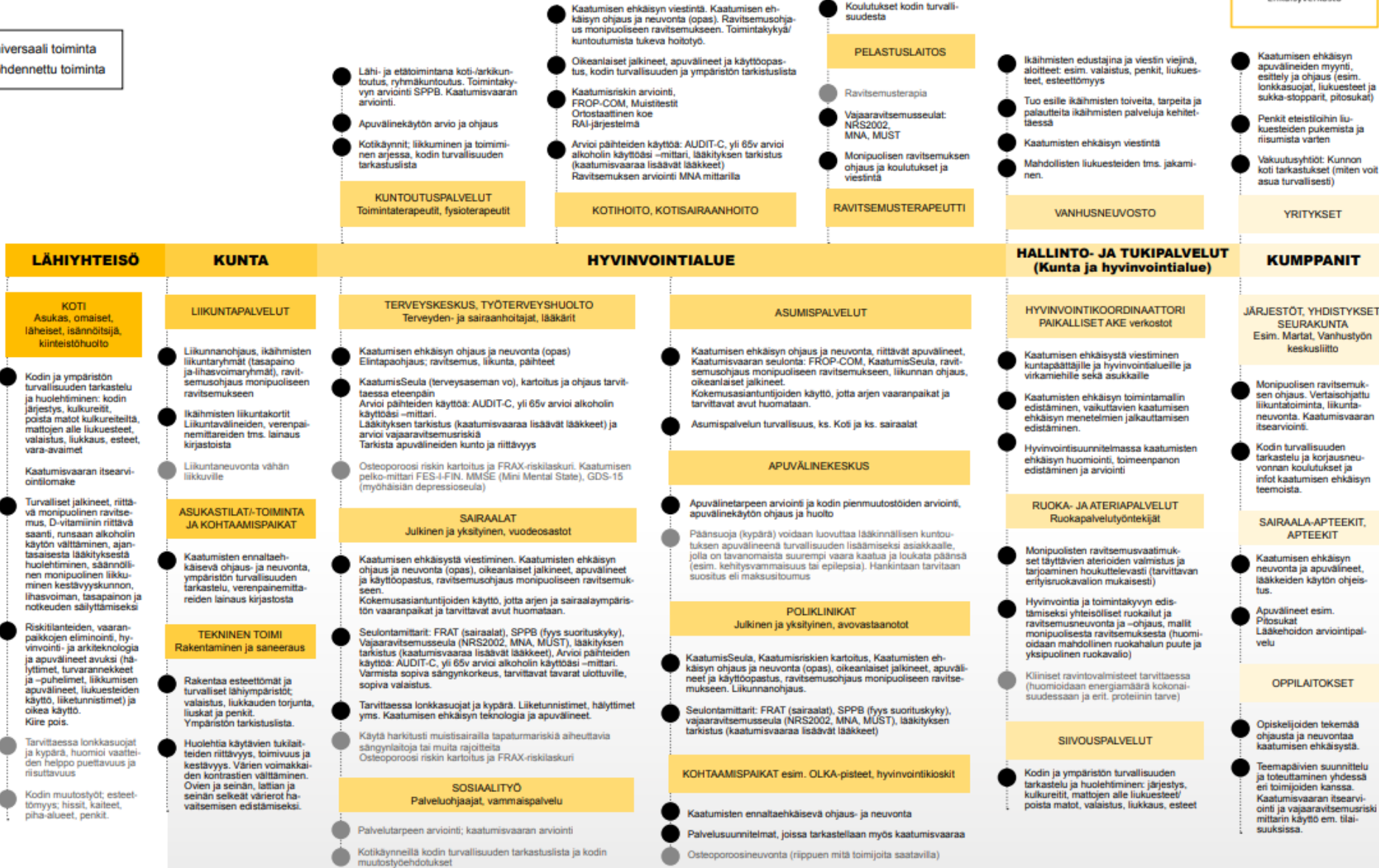
Myönteinen ruokapuhe ja vastakkainasettelun vähentäminen, viestintä hyvästä ravitsemuksesta.

Hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden välinen saumaton yhteistyö ravitsemusterveyden palvelupolun työstämisessä sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisen suunnittelussa, kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Yhteistyö aikuisten kaatumisten ehkäisyn yhdyspinnoilla

Yhteisenä tavoitteena pysytään pystyssä

- Universaali toiminta
- Kohdennettu toiminta

Ehkäisevän päihdetyön yhdyspinnat

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön tai ongelmallisen rahapelaamisen aiheuttamia haittoja yksilölle, heidän lähipiirilleen ja laajemmin yhteiskunnalle.

LÄHI-YHTEISÖ	KUNTA	HYVINVOINTIALUE	HALLINTO- JA TUKIPALVELUT	KUMPPANIT	
<p>ASUKAS, PERHE, LÄHIPIIRI, YMPÄRISTÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen ja nuoren kasvu- ja kehityksen, tunne- vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Lapsen ja nuoren kasvu- ja kehityksen, tunne- vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Vanhemmuus- ja vanhemmuustaidot. Mielenterveyttä edistävät taidot. Aikuisen oma päihde- ja terveyskäyttö. Aikuisen esimerkki. Päihde-, peli- ja mediakasvatus. Päihteiden käytön vaikutus läheisiin. Huolen puheeksiotto. Perheentähtäisten omat voimavarat. Lastensuojelun tuki. Omahoito-ohjelmat. Vertais- tuki. Ohjaus tuen ja avun piiriin. 	<p>VARHAISKASVATUS</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen kasvu- ja kehityksen, tunne- vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Vanhemmuuden tuki. Lapset puheeksi -menetelmä. Ryhmä- ja vertaistoiminnan järjestäminen. Päihde-, peli- ja mediakasvatus. Vanhemmuustaidot. Omanhoito-ohjelmat ja auttavat tahot esillä. <p>KIRJALLINEN TOIMINTAMALLI</p> <ul style="list-style-type: none"> Kirjallinen toimintamalli akuuttiin päihteiden käyttötottumuksen puuttamiseen. Huolen puheeksiotto vanhemman ongelmanratkaisutaitojen tukemiseksi. Kannustus tuen ja avun piiriin. Neuvovalta/ohjeellista/lastensuojelua. Lapsen tukeminen kun perheessä päihdeongelma. <p>TYÖLLISYYS-PALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Työllistymisen tukitoimet. Elämänhallinnan tukemisen puheeksi. Mielenterveyttä edistävien taitojen tukeminen. Omahoito-ohjelmista ja auttavista palveluista tiedottaminen. Huoli puheeksi ja kannustus hakea tukea ja hoitoa. Huoli-ilmoitus. <p>TEKNISET PALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallisen, viihtyisän ympäristön luominen (mm. valaistus, kuukireiit, siisteys) Päihde- ja terveys-oppaat. Savuton kunta-toiminta. Mielekkääseen tekemiseen kannustavat ympäristöt 	<p>PERUSTASON SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO, TYÖTERVEYSHUOLTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Nikotiinin sote-toimintamalli. Päihteiden ja rahapelaamisen puheeksiotto, mini-interventio sekä kirjaaminen vastaanotolla. Omahoito-ohjelmat. Keskustelutuki/hoito-ohjaus. Kokemusasiantuntijan käyttö. Vertaistuki Puheeksiotto liikuntaneuvonnan yhteydessä. Puheeksiotto kun huoli herää. Yhteistyö vanhempien kanssa. Ohjaus tuen ja avun piiriin. Lastensuojelun tuki. <p>NEUVOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen terveellisen ja turvallisen kehityksen tuki. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki. Päihteiden käyttö raskaus-, vauva- ja pikkulapsivaiheissa (toimintamalli). Lapsen puheeksi -keskustelu. Perhevalmennus- ja vanhemmuusryhmät. Puheeksiotto, kun huoli herää, mini-interventio, ja kirjaaminen. Tupakka- ja nikotiinivieroitusta vieroitukseen tuki. Ohjaus HAL- polille / neuvolan tuki jatkuu. Lastensuojelun tuki. Kumpaanin tuen ja hoidon tarve. <p>LAPSIPERHEIDEN PERHETYÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen terveellisen ja turvallisen kehityksen tuki. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki. Lapsen puheeksi keskustelu. Päihde- ja terveys-oppaat. Vertaistuki Puheeksiotto, kun huoli herää. Ohjaus tuen ja avun piiriin. Neuvola- ja lastensuojelu yhteistyö 	<p>POLIITTINEN VIRKAMIESJOHTO KUNNASSA JA HYVINVOINTIALUEELLA</p> <ul style="list-style-type: none"> Osallistaa EPT-yhdyksen resurssit. Kunnassa nimeää PT-vastuutahon, joka seuraa EPT:n toteutumista. <p>HYTE- JA OSALLISUUS HYVINVOINTIKOORDINAATTORI/ EPT-YHDYSKUNNAN, MONIALAINEN RYHMÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> Valmistelea asiat EPT-vastuutaholle. EPT-suunnitelman laatiminen / EPT-tavoitteiden ja toimenpiteiden kuvaaminen hyvinvointikertomuksessa- ja suunnitelmassa, suunnitelman toimeenpanon edistämisen ja vaikuttavuuden arviointi. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori. Monialaisen työryhmän koordinaattori. EPT:n osaamisen varmistaminen kunnan eri toimialoilla sekä hyvinvointialueella. EPT:n monialainen yhteistyö, yhteistyö erinäisten harjoittajien ja valvojen viranomaisten kanssa (Pakka-toiminta). <p>VAIKUTTAMISTOIMIELIMET (esim. vanhus-, nuoriso- ja vammaisneuvostot)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisten palauteet ja tarpeet. Lausunnot ja aloitteet Päihde- ja terveys-oppaat omissa verkostoissa. <p>HYTE-NEUVOTTELUKUNTA</p> <ul style="list-style-type: none"> Johtaa ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä hyvinvointialueella. 	<p>YRITYKSET / ORGANISAATIO</p> <ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvoinnin tukeminen. Tuki liikunta- tai vapaa-ajan palveluihin esim. liikuntaseteleillä. Päihde- ja terveys-oppaat / kohtuukäyttöä tukeva toimintakulttuuri Työpaikan päihde-ohjelma. Savuton työpaikka. Elinkeinoharjoittajien vastuullinen myynti / anniskelu (Pakka-toiminta). <p>JÄRJESTÖT, YHDISTYKSET JA SEURAKUNNAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulutustoiminta. Asiantuntijatoiminta. Kampanjat. Matalan kynnyksen toiminta. Vertaistoiminta. Kokemusasiantuntijajoukko. Keskustelutuki, ohjaus ja neuvonta. Ryhmätoiminta. <p>APTEEKIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulutus ja asiantuntijapalvelut. Tieto päihteiden vaikutuksesta / lääkkeitä. Nikotiinivieroitusohjaus. Tiedotus mielenterveys- ja päihdepuheeksiottoa ja omahoito-ohjelmista. 	<p>OPPIAITOKSET</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia edistävät toimet yhdessä eri toimijoiden kanssa. <p>POLIISI</p> <ul style="list-style-type: none"> Ennaltaestävä toiminta. Yleinen turvallisuus. Päihde- ja terveys-oppaat / kohtuukäyttöä tukeva toimintakulttuuri Jatkohoitomahdollisuuksista tiedottaminen. <p>MEDIA</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallisuutta ja hyvinvointia tukeva positiivinen viestintä. Päihde- ja terveys-oppaat / kohtuukäyttöä tukeva viestintä. Päihde- ja terveys-oppaat / kohtuukäyttöä tukeva viestintä. Pakka-toiminnan viestintä. <p>OHJAAVAT JA VALVOVAT VIRANOMAISET mm. THL, AVI, Valvira</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjaus ja tuki, tarvittaessa valvontaa kunnassa ja hyvinvointialueella. Asiantuntijajoukko ja koulutus.

- Universaali toiminta
- Kohdennettu toiminta

Oman toimialan näkökulman tuominen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma työhön. Toimijoiden osallistuminen ehkäisevän päihdetyön toimintaan ja muuhun suunnitteluun. Osallistuminen verkostotyöskentelyyn ja erilaisiin työryhmiin. Yhdessä toteutettavat viestintä, kampanjat, tapahtumat, koulutukset, seminaarit ja hankkeet. Yhteistyötä 3. ja 4. sektorin sekä seurakuntien kanssa. Ehkäisevään päihdetyötä ja mielenterveyden edistämistä on hyvä tarkastella yhdessä.